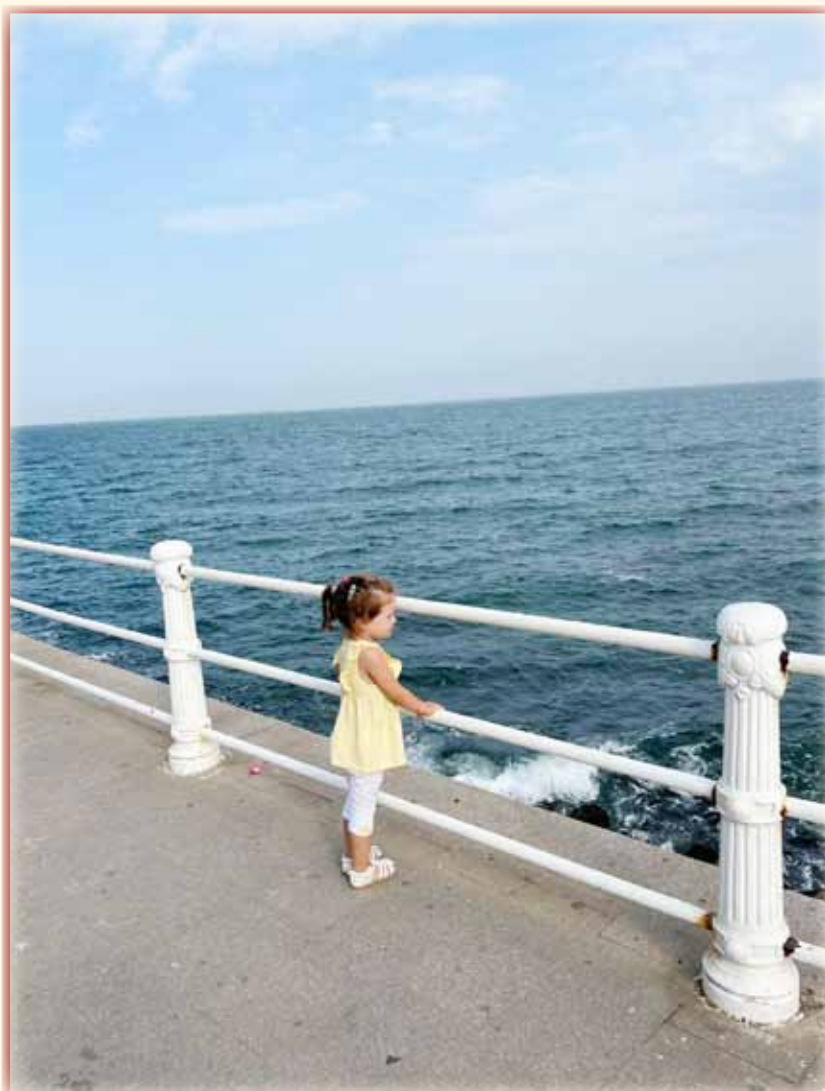

Bijuterii de familie

„O să mă întrebi ce efect mi-a făcut marea pe care o văz pentru întâia oară? Efectul unei nemărginiri pururi mișcate... n-am văzut-o în toate fețele ei, căci e schimbăcioasă la culoare și în mișcări, de unde unii autori o și compară cu femeia... când luna e deasupra apei ea aruncă un plein de lucire slabă care plutește pe o parte... Restul rămâne în întuneric și noaptea marea își merită numele ei de Neagră... Sunt într-o mansardă și privirea mi-e deschisă din două părți asupra mării pe care aș vrea să plutesc cu tine”, îi scria Eminescu Veronicăi Micle pe data de 16 iunie 1882.

Cuvântul ierarhului

Apa cea vie

† IOAN al Banatului

Dar ce ar fi oare apa cea vie? Apa cea vie este cuvântul lui Dumnezeu, de aceea pe oricare dintre credincioși, în orice duminică, sărbătoare sau la casele lor, îi îndemn să citească din Sfânta Scriptură. De acolo, nu facem altceva decât să scoatem din acel puț adânc, din această fântână, apa vie, cea dătătoare de viață. De aceea, preotul din fața Sfântului Altar, la sfârșitul Sfintei Liturghii, scoate și el, din adâncul înțelepciunii sale și al citirii celor sfinte, și pune în inima credincioșilor, pe buzele lor, apa cea vie. Ori de câte ori ascultați cu evlavie și cu băgare de seamă citirea Sfintei Evanghelii sau o predică, în momentul acela Hristos, Fiul lui Dumnezeu, umezește buzele oamenilor cu apa cea vie.

Oare ce poate fi mai mult pentru noi astăzi, ca Însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu, să vină și să-ți înmoaie buzele tale uscate cu apa cea vie care curge din Hristos, din coasta Lui cea străpunsă de ostaș pe cruce? Eu spun: Dacă vă este sete de Dumnezeu, iubiți credincioși, veniți, iar El vă potolește setea aceasta, ori de câte ori veniți la biserică, ascultați și vă împărtășiți cu trupul și cu sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos!

Domnul nostru Iisus Hristos știa că și noi vom călători într-un pustiu al lumii acesteia. Așa cum și El Și-a potolit setea la Sihar, dintr-o fântână a lui Iacov, iată că și El a săpat, așa cum a săpat și Iacov puțul acela adânc de 32 de metri la Sihar, tot așa și Hristos împreună cu strămoșii și părinții noștri au săpat în toate satele noastre câte o fântână din care curge apă vie. Aceasta este biserica din toate satele și orașele noastre, este fântâna de apă vie. De aceea, orice biserică este sfințită atunci când se termină lucrările de construcție, de pictare, pentru că se mulțumește lui Dumnezeu pentru toată jertfa înaintașilor noștri.

În perioada trăirii mele în Locurile Sfinte, am fost la acel puț al lui Iacov. Este o fântână săpată în stâncă, adâncă de 32 de metri, din care și astăzi pelerinii care trec pe acolo iau o cană cu apă, își răcoresc trupul și își aduc aminte de momentul întâlnirii Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu femeia samarineancă. Spune Sfântul Evanghelist Ioan că era cam pe la ceasul al șaselea, adică pe la timpul amiezii, către ora 12. Mântuitorul a rămas lângă fântână, iar Apostolii au intrat în cetate să cumpere hrană. Mântuitorul a rămas singur și, iată, în ceasul acela, a venit o femeie samarineancă și Domnul i-a cerut puțină apă, să-Și răcorească trupul Său biciuit de soarele puternic ce este acolo, în cea parte de lume, în Țara lui Israel. Femeia, după port și după vorbă, și-a dat seama că nu este samarinean, ci este iudeu. Atunci I-a spus: „Cum Tu, iudeu fiind, îmi ceri mie apă să bei, căci samarinenii cu iudeii, iudeii cu samarinenii n-au nicio legătură!”

Atunci Iisus Hristos i-a spus: „Dacă ai ști, dacă L-ai cunoaște pe Cel ce-ți cere ție apă, El ți-ar da ție apa cea vie.

N-aș repeta toată conversația, dar un lucru este clar, anume că femeia I-a spus: „Dă-mi și mie apa aceasta, apa vie, să nu mai însetez niciodată!”

Așadar, dacă doriți să rămâneți vii în Împărăția lui Dumnezeu și în lumea aceasta, adăpați-vă mereu din aceste sfinte fântâni, pe cupola cărora se află crucea de biruință a Mântuitorului nostru Iisus Hristos!

Dragi cititori, pentru interviuri și articole în exclusivitate, vă propunem să urmăriți revista noastră și pe Facebook, la adresa:

<http://www.facebook.com/revistabanatul>

sau scanând cu telefonul mobil codul alăturat!

„Dacă am căuta punctul arhimedic al unei așezări, acela ar trebui să fie aflat în spațiul școlii!”

Dănuț DRĂGHICI - Primar al comunei Nițchidorf

La recenta mea vizită în comuna Nițchidorf, am înțeles de la domnul Dănuț Drăghici, că dacă am căuta punctul arhimedic al unei așezări, acela ar trebui să fie aflat în spațiul școlii. Acolo unde, luna trecută, Ziua Mondială a Educației a fost sărbătorită așa cum se cuvine. „Este bine să reținem, îmi mai spunea domnul primar, că începând cu anul 1994, Ziua Mondială a Educației marchează semna-rea, în 1966, a «Recomandării UNESCO/OIM» (Organizația Internațională a Muncii) privind statutul profesorilor. A acestor oameni care, prin munca lor, asigură viitorul stabil al unui popor. Înțelegând acest lucru, primăria comunei noastre păstrează o colaborare foarte bună cu conducerea școlii, căreia și în viitor îi vom acorda tot sprijinul necesar. Și, pentru că vorbim despre această zi, îmi doresc să promovez prin intermediul jurnalului interregional «Banatul», efortul depus de cadrele didactice și de elevi, prin sugestive imagini. Sunt convins că prezența într-un jurnal cu o mare arie de distribuție va bucura elevii, care chiar merită să fie cunoscuți și de colegii din alte județe. Atmosfera prietenoasă, bucuria copiilor de a cânta, de a dansa, de a recita, de a expune portul și graiul strămoșesc, lucrările și picturile pe tema activității, au făcut ca întreaga activitate să se împletească într-un buchet frumos de toamnă, demonstrând că școala din Nițchidorf, după cum ne asigură conducerea școlii, urmărește pas cu pas educația și dezvoltarea armonioasă a elevilor săi.”

Pagină realizată de Laura Cristina MIRCEA

Restituiri făgetene

A fost Traian Vuia fiu de preot sau de țăran?

Prof. dr. Dumitru TOMONI

La împlinirea unui secol și jumătate de la nașterea celei mai cunoscute personalități bănățene, nu este lipsită de interes abordarea unor erori din biografia inventatorului, preluate în mod necritic și popularizate. Nu mică a fost nedumerirea semnatarului acestor rânduri, când, în această vară, citea pe un panou din expoziția Muzeului „Vasile Pârvan”, privind „Istoria aviației românești în cartofilie, filatelie, fotografie”: „Traian Vuia s-a născut la 17/30 august 1872, într-o familie de țărani din satul Surducu Mic. Sunt surprinzătoare aceste erori, pentru că după 1990 s-au publicat zeci de cărți, studii și articole despre viața și activitatea lui Traian Vuia, s-au organizat numeroase expoziții, conferințe și simpozioane. Și, totuși, la începutul perioadei comuniste, Vuia era prezentat drept fiu de țărani bănățeni, care, din cauza nepăsării autorităților, a fost obligat să plece din țară pentru a face cercetări în domeniul aviației.

Casa natală din Surducu Mic

strui casa unde Vuia s-a născut. Or, casa natală a lui Vuia a fost casa unde a locuit preotul Simeon Popescu în timp ce a slujit la parohia Surducu Mic, preotul având propria casă în Bujoru. Evident că, în plină perioadă proletcultistă, când alianța dintre clasa muncitoare și țărănime susținea partidul unic și noul regim politic, dădea bine originea țărănească a inventatorului, iar Groza nu era omul rigorii și al respectului pentru fanfaron, a lansat în spațiul public o inexistentă discuție dintre Vuia și mama sa în momentul plecării la Paris: „Traian Vuia a fost copilul din flori al unei țărănce din Banat. Când a plecat de acasă, plângând mama sa, circula printre altele următoarea legendă: Mă duc, mamă, departe, la Paris – pe vremea aceea Parisul era considerat la noi ca fiind la capătul lumii – dar lasă, mamă, să nu-ți pară rău, fiindcă dacă mă duc la Paris am să vin de acolo în zbor sau n-am să mai viu niciodată acasă”.

Or, Vuia a plecat la Paris în 27 iunie 1902, iar mama sa (Ana Vuia) a murit în 3 decembrie 1896. În prima carte dedicată inventatorului de inginerul Gheorghe Lipovan, publicată în anul 1956, cu un cuvânt introductiv scris de Petru Groza – Gheorghe Lipovan, „Traian Vuia. Realizatorul zborului mecanic”, București, Editura Tehnică, 1956 – se consemnează aceeași origine țărănească: „Traian Vuia este de origine român bănățean. S-a născut la 17 august 1872 în comuna Surducu Mic (Banat) din părinți țărani”. Și în cea de-a doua lucrare dedicată lui Vuia – Gheorghe Lipovan, „Traian Vuia”, București, Editura Științifică, 1966 – Lipovan, cel mai competent biograf al aviatorului, consemnează aceeași origine țărănească.

Cu mama Ana și sora Elena

Din păcate, ignorând documentele aflate în arhiva Liceului „Traian Vuia” Făget și în arhivele din Timișoara, și alți istorici și cercetători au susținut această eroare. Abia în anul 1972, în lucrarea publicată la Centenarul nașterii inventatorului, – Gheorghe Lipovan, „Traian Vuia, un pionier al aviației mondiale”, Timișoara, Editura Facla, 1972 – Lipovan respectă adevărul istoric și precizează că Vuia era „fiu al unui preot de țară”.

Nr Crt	Obiectul / Calificativul	An școlar 1881-1882 (Clasa a-II-a)	An școlar 1882 – 1883 (Clasa a-III-a)
1	Comportarea morală	Jó Bun	Jó Bun
2	Sirguinta (silința)	Buzgó Harmic (ca albina)	Dicséretes Ländabil
3	Religia	-	-
4	Limba Maternă	-Esercitiu de vorbire și exprimare orală -Scris și citit -Gramatica și stilistică	Kielégítő Múltumitor
5	Gramatica	Kéves Pufin Jó Bun	Dicséretes Ländabil
6	Matematica	Aritmetica Geometria	Dicséretes Ländabil
7	Obiecte despre științele istorice	Geografia Istoria	Jó Bun
8	Obiecte despre științele naturii	Drept (motivul despre drepturile și îndatoririle cetățenilor) Istorie naturală Naturgeschichte Economie (Agricultura) și grădinăritul (pomăritul)	Jó Bun
9	Obiecte estetice	Muzica (cântul) Desen Educație fizică	Sirelítő Tipátor, strident
10	Clasificare generală	Kéves Pufin Mehet „Mergé” (acceptabil, potrivit)	Kellemes Plecut Dicséretes Ländabil

Situația școlară a elevului Traian Popescu (Vuia) la Școala din Făget

Cel dintâi care menționează originea țărănească a lui Vuia a fost Petru Groza, într-o ședință a Academiei R.P.R., din 28 iulie 1953, când, în calitate de președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale, propunea valorizarea personalității inventatorului: „Eu nu sunt competent să intru în fondul problemei. Știu numai că Vuia a fost un român din Banat, despre care se vorbea în tinerețea mea. Era mai în vârstă decât mine cu 11-12 ani. Dar auzeam vorbindu-se în familie că există un licean la Lugoj, copil de țăran, care vrea să zboare și care mereu construia modele de avioane. Mai apoi am aflat că a plecat la Universitatea din Budapesta. Acest român, Traian Vuia, născut în Surducu Mic, în părțile Făgetului, fiind un copil sărac, a fost ajutat materialicește, spre a putea merge la Universitatea din Budapesta, de tatăl lui Tiberiu Brediceanu, de Coriolan Brediceanu”.

Este greu de presupus că Petru Groza, și el fiu de preot, care l-a cunoscut pe inventator încă din primăvara anului 1906, când l-a vizitat la Paris, nu știa că Vuia este fiul preotului Simeon Popescu. Mai mult, în aceeași ședință, Groza evocând momentul plecării lui Vuia la Paris, subliniază și sprijinul dat de tatăl său, alături de alți fruntași din Lugoj: „Mai apoi, mergând la Paris, m-am gândit la Vuia. Știam că este la Paris și, aflând de adresa lui, i-am trimis vorbă că vreau să-l văd, iar el mi-a răspuns că este foarte încântat că vine un bănățean să-l vadă, mai ales când este un fecior al popii Groza, care contribuise și el ca să-l ajute, fiind tatăl meu o figură cunoscută din rezistența națională”.

Același Petru Groza a venit în anul 1951 în Bujoru, a stat de vorbă cu rudele cele mai apropiate și cu alți localnici și i-a pus la dispoziție lui Traian Manzur, nepot de soră, lemne pentru a recon-

Din albumul orașului Făget

La Muzeul de Istorie și Etnografie Făget, cu un grup de participanți la ediția a II-a a Conferinței Internaționale „Acta Historica Civitatis Lugosiensis”, în frunte cu prof. univ. dr. habil. Sorin Șipoș, directorul Școlii Doctorale de Istorie de la Universitatea din Oradea, dr. Dacian Rancu, directorul Muzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș și prof. Marcel Avram, primarul orașului Făget.

Pagină coordonată de prof. Andreea TEACĂ

Conferință pe tema energiei sustenabile

La Casa de Cultură din Jimbolia, a avut loc conferința profesională pe tema energiei sustenabile, din cadrul proiectului „Transport verde – promovarea mobilității sustenabile în orașele înfrățite Jimbolia și Mórahalom”, acronim E-TRANSPORT, finanțat prin Programul Interreg V-A România - Ungaria. Conferința, care a adunat laolaltă experți din domeniu, a avut rolul de a conștientiza publicul cu privire la importanța reducerii emisiilor de carbon atunci când vine vorba de protejarea mediului.

Prin achiziționarea a două microbuze electrice, construirea a două stații de încărcare

a vehiculelor electrice și prin organizarea conferinței profesionale, localitatea Jimbolia promovează utilizarea și producerea energiei verzi. Serviciul de Transport Public Local,

inaugurat la data de 1 iulie 2022, asigură, cu titlu gratuit, servicii de transport, pe perioada implementării proiectului, până la finele lunii august 2023.

Conferința transfrontalieră de cooperare România - Ungaria

Casa de Cultură a orașului Jimbolia, a fost gazda unei conferințe organizată de Gruparea Europeană de Cooperare Transfrontalieră Banat Triplex Confinium, cu scopul de a prezenta viitorul Program Interreg VI-A România-Ungaria.

La acest eveniment au participat reprezentanți ai administrațiilor locale cu statut de membru în cadrul grupării, coordonatori din cadrul Biroului Regional pentru Cooperare Transfrontalieră Oradea și delegați ai CESCİ Budapesta - o asociație care facilitează cooperarea transfrontalieră în Ungaria.

Conferința s-a încheiat cu o masă rotundă la care s-au dezbătut și coroborat idei de proiecte de dezvoltare viitoare.

Festivalul Internațional de Literatură

La sfârșitul lunii octombrie, a avut loc Festivalul Internațional de Literatură, unde a fost invitat jurnalistul și scriitorul Radu Paraschivescu. Acesta s-a desfășurat în sala multifuncțională a Școlii Gimnaziale Jimbolia și a fost parte a Festivalului Internațional de Literatură de la Timișoara. Discuția a fost moderată de jurnalista Melania Cincea.

Ziua Armatei Române

În data de 25 octombrie 2022, de la ora 17:00, cu prilejul Zilei Armatei României, Muzeul Presei „Sever Bocu” a găzduit un eveniment dedicat presei militare. Cu peste un secol și jumătate de existență, publicațiile Ministerului Apărării Naționale au căutat, încă de la începuturi, să informeze, să contureze imaginea instituției militare, atât pe plan intern, cât și internațional, dar și să promoveze un dialog între armată și societatea civilă.

A fost o acțiune deosebită, care a adus în localitatea Jimbolia reprezentanți ai unor publicații militare, precum colonelul Florin Șperlea, redactor-șef „Observatorul Militar”, colonelul Cristian Dumitrașcu, redactor-șef redacția „Ora Armatei”, Radio România sau Teodora Manole, muzeograf Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”.

În cadrul aceleiași acțiuni a fost prezentat un film, dată fiind sărbătorirea a 100 de ani de la darea în folosință a primelor proiectoare Pathé, dedicate cinematografelelor din propriile case.

Hramul Bisericii „Sfântul Vendelin”

În data de 22 octombrie 2022, Biserica Romano-Catolică „Sfântul Vendelin” și-a sărbătorit hramul, adică în terminologie germană și maghiară, kirchweih-ul sau Búcsú-ul. Cu acest prilej, mai mulți preoți au oficiat Sfânta Liturghie. După finalizarea acesteia a urmat o agapă.

Rubrica școlii

Elevii ne întrebă, noi răspundem

Elevul Cosmin Grigore din Jimbolia ne întrebă care este definiția cuvântului „paradigmă”. Dragă Cosmin, în dicționarul explicativ al limbii române am găsit aceste definiții: PARADÍGMĂ, paradigmă, s.f. 1. Totalitate a formelor flexionare ale unui cuvânt. Tablou al formelor unui cuvânt, dat ca model pentru flexiunea unei părți de vorbire sau a unei clase din cadrul unei părți de vorbire. 2. (Înv.) Exemplu, model; pildă; învățătură. – Din lat. paradigma, ngr. parádigma. PARADÍGM//Ă ~e f. lingv. 1) Ansamblu asociativ de elemente ale limbii aparținând aceleiași clase morfo-sintactice sau/și semantice, care posedă între ele relații virtuale de substituție. 2) Totalitatea formelor flexionare ale unui cuvânt. 3) Model de declinare sau de conjugare. /<lat. paradigma, ngr. parádigma.

Pagină coordonată de Ana-Maria LAZĂR

„Avem o relație foarte bună cu primăria, fiindcă ne ajută în foarte multe activități!”

Prof. Sergiu Ovidiu PÎRVAN - Director al Școlii Gimnaziale Vermeș

Munții Banatului de munte își aplecau pădurile negre de brad în drumul meu spre comuna Vermeș. Aerul sfârșitului de toamnă era răcoros și subțire. Pădurile păreau că se leagănă în întuneric și că înseși ele trimit un vaier cu undulări prelungi, ca sunetele de clopote. Coborând spre sat, cerul se vedea deasupra caselor sale ca o pânză albastră lungă, dar îngustă. În poarta școlii, ajuns la vremea hotărâtă telefonic, domnul profesor Pîrvan, punctual și eu, dar și dânsul.

Domnule director, mulțumindu-vă atât pentru primire, cât și pentru punctualitate, aș dori să intrăm direct în dialogul stabilit.

De acord!

Ne desparte tot mai puțin timp de șirul sărbătorilor de iarnă: 1 Decembrie, Crăciunul...

Da, ați evidențiat două sărbători care determină două activități culturale artistice de o mare importanță. Sărbători când elevii primesc premii și cadouri de la Primăria și Consiliul Local Vermeș.

Ce înseamnă și cum se desfășoară astfel de zile în cadrul școlii dumneavoastră?

Serbarea înseamnă un program desfășurat în colaborare cu ansamblul de dansuri din Vermeș, timp de aproape două ore. Elevii spun poezii, cântă, dansează și prezintă piese de teatru pe tema Crăciunului și Zilei Naționale a României. La final e un program de dansuri populare tot cu elevii.

Cum stați cu spectatorii la astfel de manifestări?

Să știți, domnule Aron, că asistența este foarte numeroasă. Foarte mulți oameni din sat vin la „Căminul Cultural” să asiste la spectacolele organizate de noi în această perioadă.

Ați adus în dialogul nostru gesturile generoase ale Primăriei comunei Vermeș, prilej să vă întreb care este relația dintre Școala Gimnazială Vermeș și Primăria Vermeș?

Domnule Aron, să știți că avem o relație foarte bună cu primăria, fiindcă ne ajută în foarte multe activități. De exemplu, am avut Carnavalul toamnei la gradiniță. După minivacanță, avem și la școală. Pregătim și faimoasa serbare de 1 Decembrie, unde sărbătorim Ziua Națională a României, apoi va veni serbarea de Crăciun. Sunt manifestări pe care le desfășurăm în fiecare an, în colaborare cu Primăria comunei Vermeș și cu sfânta Biserică.

Domnule profesor, ați primit invitația de a face parte din Senatul Asociației Primarilor din Banatul Istoric. O instituție care, din câte cunosc, spre cinstea membrilor ei, apropie de idealurile sale, prin Senatul ei, personalități din diverse domenii de activitate. Cum vi se pare această înaltă propunere venită de la o asemenea distinctă uniune a edililor bănățeni?

Sincer, mă simt onorat de această numire foarte importantă pentru mine și, odată cooptat în Senatul ei, voi depune eforturi pentru a reuși să desfășurăm proiecte în interesul comunităților din Banatul Istoric. Vrem să oferim mai multă unitate și armonie, să

ajutăm locuitorii și școala din această minunată Țară a Banatului. Sper ca toate localitățile să colaboreze, să reușim să facem lucruri mărețe din punct de vedere cultural, social, economic și chiar politic.

Știu că, dincolo de activitatea de dascăl și de funcția de director, acordați o mare atenție atât activităților artistice tradiționale, cât și sportului...

În acest sens, îmi doresc să propun conducerii Asociației Primarilor din

Banatul Istoric să desfășurăm ample proiecte sportive, să înființăm o cupă a Banatului Istoric la fotbal. Ar fi extraordinar și ar uni și mai mult comunitățile. Și, pentru că ați evidențiat și pasiunea mea pentru folclor, cred că ar trebui să organizăm, cu sprijinul aceleiași instituții, chiar un festival de dansuri populare din Banatul Istoric. Se pot face multe lucruri, proiecte extraordinare, spre binele tuturor.

Vă bucură sincer această alegere în Senatul asociației primarilor!

Da, este o onoare extraordinară pentru mine să fiu primit în Senatul Asociației Primarilor din Banatul Istoric. Din poziția de profesor și director de școală, voi putea să ajut mult această unică asociație, semn că tot Banatul e fruntea, dar și comunitatea din Vermeș, prin experiența mea bogată.

(va urma)

Din albumul Asociației Primarilor din Banatul Istoric

Domnul Ion Iacob Damian, vicepreședintele Asociației Primarilor din Banatul Istoric, anunțând deschiderea sesiunii de toamnă a membrilor asociației. „Cred, a spus domnia sa, că este de datoria fiecăruia dintre noi, să facem în așa fel încât această asociație să cuprindă între membrii ei și pe frații noștri din partea sârbească și ungurească a Țării Banatului”

Pagină realizată de Mircea Cristian ARON

„Comuna noastră se află, prin această investiție, pe primele trei locuri între comunele județului!”

Petru CAREBIA - Primar al comunei Coșteiu

Când am ajuns în comuna Coșteiu soarele se ridica din ce în ce mai sus, inundând întreaga așezare cu o lumină aurie, prin găzduirea lunii octombrie. Frigul se mai înmuiase și pe fânețe strălucea roua; fumurile se învălătuceau din coșuri drept în sus, ca niște stâlpi ai firmamentului alburii, iar în satul frumos gospodărit, ca în toată comuna, de altfel, domnea liniștea. Venisem să înregistrez un interviu cu edilul comunei, ceea ce am și reușit, numai că, din pricina programului încărcat din aceea zi, dialogul meu cu domnul Petru Carebia a fost mai lapidar.

Domnule primar, tot grăbit...

Doamnă Grad, dumneavoastră, ca dascăliță, vă amintiți, desigur, cum spune cronicarul, anume că nu sunt vremile sub cârma omului, ci bietul om sub cârma vremii.

Dacă tot ne zorește timpul, aș propune să oferim cititorilor comunei dumneavoastră o veste mare, o veste prin care vor afla că administrația dumneavoastră a adus comuna Coșteiu în primele trei locuri în județul Timiș. Despre ce este vorba, vă rog să ne spuneți dumneavoastră.

Doamnă Alina, dincolo de orice modestie, fac cunoscut tuturor consătenilor mei și prin intermediul jurnalului interregional „Banatul”, în care ne fâlim că avem și noi o pagină a noastră, că la începutul acestei toamne, la nivelul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației pentru comuna Coșteiu s-a aprobat suma de 19.500.000,00 Lei.

Carevasăzică, o sută nouăzeci și cinci miliarde lei, bani vechi!

Exact, vorbim de o sumă care așază comuna noastră, cum bine ați observat, pe primele trei locuri din județul Timiș.

Încă un prilej de fală!

De fală, dar și de reală responsabilitate.

Domnule primar, pentru ce ați primit acești bani?

Banii s-au alocat pentru proiectul de „Modernizare a sistemelor de alimentare cu apă și extindere a rețelei de canalizare”.

Știu că sunteți așteptat la o ședință, dar trebuie să vă întreb, pentru cititorii noștri, când vor începe aceste lucrări?

Lucrările vor demara la începutul anului viitor, după semnarea contractului cu ministerul de care am vorbit.

Există o prioritate în derularea acestui mare proiect?

Să știți că da, vom începe ca prioritate introducerea canalizării în Coșteiu „Sâlha”, pe drumul mare, pe strada Macilor, Țipari, Păru și în noul cartier din localitatea Coșteiu... Vom continua cu înlocuirea rețelei de apă potabilă.

Este o investiție uriașă!

Da, astfel că va trebui să ne mobilizăm exemplar, aceasta fiind cea mai mare investiție la nivelul comunei ca și valoare...

Dar nu singura!

Evident, ea se alătură celorlalte proiecte finalizate sau aflate în curs de finalizare.

Păreți nu numai bucuros, dar și foarte încrezător, acum când îmi vorbiți despre această investiție.

Nu pot fi altfel și am încredere că vom continua să dezvoltăm infrastructura comunei noastre, pentru a crește nivelul de trai al locuitorilor noștri.

În încheiere, doresc să remarc faptul că mereu aveți în dialogurile noastre un cuvânt de mulțumire...

Am și acum, dorind să mulțumesc tuturor celor din administrația centrală, care au susținut proiectul nostru la nivel guvernamental, făcând posibilă această mare investiție pentru viitorul comunei!

Domnule primar...

Numai o clipă, mai am un cuvânt de mulțumire și pentru consătenii mei, care au dovedit înțelegere pentru întreaga perioadă când, recent, a fost necesar să efectuăm lucrări de clorinare a rețelei de apă, știut fiind că, deși clorul adăugat în concentrații foarte mici, persistă totuși în miros și gust.

Vă mulțumesc pentru timpul acordat!

Și eu vă mulțumesc, doamnă profesor!

Obligația cetățenilor care dețin fosă septică

Potrivit Hotărârii de Guvern nr. 714 din 26 mai 2022, toți proprietarii de fose septice au obligația în termen de 120 de zile de la conectarea incintei la sistemul de colectare și/sau epurare a apelor uzate, de înscriere în Registrul de Evidență a Sistemelor Individuale Adecvate pentru Colectarea și Epurarea Apelor Uzate, întocmit obligatoriu de Primărie. Termenul limită este 30 octombrie 2022.

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Cei care aveau o fosă septică sau o stație proprie de epurare la data aprobării hotărârii, termenul de înscriere în registru este de 180 de zile de la data intrării în vigoare a legii. Persoanele fizice și juridice, care nu respectă această prevedere, riscă amenzi de la 5.000 de lei la 10.000 de lei, iar primăriile care nu întocmesc acest registru riscă, de asemenea, amenzi de la 10.000 de lei la 15.000 de lei.

Programul „Rabla local” se amână

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Drași locuitori ai comunei Coșteiu, prin programul „Rabla local”, care trebuia să înceapă în luna septembrie a acestui an, se dorește casarea autovehiculelor uzate, în care proprietarii de mașini cu o vechime mai mare de 15 ani pot primi 3.000 de lei, ce nu trebuie neapărat folosită pentru achiziționarea unei mașini noi. Programul trebuia să înceapă în luna septembrie a acestui an, însă a fost amânat la jumătatea lunii octombrie. Primăriile își vor putea crea conturi de utilizator pentru înscrierea în cadrul Rabla Local începând cu 14 octombrie, iar din 21 octombrie, ora 10:00, vor putea depune cererile pentru obținerea finanțării de la stat. Înscrierile în program vor fi posibile până în data de 23 decembrie 2022, ora 14:00, dacă bugetul alocat nu se termină. La casat vor putea fi duse mașini mici, microbuze, autoutilitare sau autospeciale ușoare, care îndeplinesc următoarele condiții: să fie înregistrate la primăria la care se face solicitarea; să aibă, o vechime mai mare sau egală cu 15 ani; să aibă o normă de poluare Euro 3 și/ sau inferioară; să conțină componentele esențiale prevăzute din fabricație.

Se vede că avem un primar inteligent și un bun gospodar!

Privind imaginea de mai jos, doamna Lenuța Stănescu aflată la Bergamo, Italia, încercată de un firesc dor de casă, scrie: „Avem o comună frumoasă, se vede că avem și un primar inteligent și un bun gospodar pentru cetățenii comunei și pentru comună. Felicitări domnului primar și întregului colectiv!”

Pagină coordonată de prof. Alina Simona GRAD

„Din păcate, omul apelează la biserică mai ales atunci când se confruntă cu o durere în viață!”

Narcis TIRON - Preot al Bisericii Ortodoxe din comuna Victor Vlad Delamarina

Prin răspunsurile sale, Preaonoratul Părinte Tiron m-a convins, încă o dată, că e dat păstorului de suflete, preotului, puterea să poarte cu inimă de părinte toate slăbiciunile fiilor săi sufletești în chip egal. Să sufere pentru ei în momente de căderi și rătăcirii de tot felul, știind că sufletele lor din mâna lui i se vor cere la judecată, precum glăsuiește Scriptura. Căci este acest om un conducător de suflete, care gândește smerit despre el, despre toiagul și haina pe care le poartă. Cu mare grijă pentru cuvântul rostit din partea domniei sale s-a desfășurat acest dialog, grijă ce mi-a reamintit de Sfântul Isidor Pelusiotul care spunea: „Vorbirea cu folos este o binecuvântare, iar dacă este întărită cu lucrare este încununată. Iar dacă și cuvântul și viața se vor întâlni, fac o icoană a toată filosofia”.

Părinte Tiron Narcis, sunteți zilnic în contact cu cetățenii care vin la biserică și chiar cu cei care nu vin ori vin mai rar. Cum vi se pare credința în Dumnezeu la aceste persoane, în această teribilă conjunctură cu atâtea amenințări, inclusiv cu cea a războiului?

Doamnă Munteanu, oamenii au încredere în biserica creștină și în Dumnezeu, mai ales în această perioadă plină de amenințări. Oamenii nu și-au pierdut credința. Oamenii continuă să vină la biserică, chiar dacă nu în număr așa mare.

Înainte de pandemie veneau oameni mai mulți la biserică?

Parcă înainte de pandemie veneau mai mulți credincioși la slujbele religioase. Pandemia a reușit să îl mai îndepărteze pe om de biserică, oarecum, și datorită atât conspirației și false teorii în care mulți oameni preferă să se lase seduși. Vă mai amintiți cazul cu lingurița, covidul și împărțășania la biserică? E doar un exemplu. Totuși, oamenii au simțit lipsa bisericii în urmă cu doi ani, când nu au putut veni la slujbele religioase. A fost foarte greu, mai ales că nici la Înviere nu au avut voie să participe.

Părinte, putem vorbi de o înstrăinare și chiar de o disperare trăită de oameni în acea perioadă fără biserică?

Da, în mod paradoxal, atunci oamenii își doreau să vină la biserică, dar le era interzis, iar acum parcă vin mai puțin ca înainte de pandemie.

Să fie oare pandemia de vină?

Eu cred că a devenit o obișnuință, în cei doi ani, ca omul să evite biserica de teama COVID-ului. Neavând voie să vină la biserică în acea perioadă, cetățenii s-au obișnuit fără biserică. Poate și asta a fost

o conspirație, spun unele voci. Omul se obișnuiește cu multe în viață și poate s-a obișnuit să stea acasă și departe de slujbele religioase.

Ce solicită credinciosul atunci când vine la dumneavoastră?

De cele mai multe ori, cetățeanul vine la preot să ceară un sfat, să caute un răspuns la o problemă sau să ceară ajutorul când dă de un necaz. Din păcate, omul apelează la biserică mai ales atunci când se confruntă cu o durere în viață, cu o suferință, indiferent de cauză. Atunci omul își dă seama că îi lipsește ceva în viață și acela e Dumnezeu. Omul începe să îl caute pe Dumnezeu, pe preot și biserica, unde găsește alinarea și liniștea sufletească și spirituală.

Toți procedează așa?

Bineînțeles că nu toți vin la biserică numai atunci când au probleme și suferă. Sunt mulți credincioși care vin frecvent și duminica. Au un program stabilit de rugăciune la biserică. Pot spune că mulți oameni îl caută pe Dumnezeu.

Adolescenții, Părinte, adolescenții?

Sigur că există un gol în sufletul multor adolescenți și tineri, de aceea ei sunt și mai îndepărtați de Dumnezeu și de biserică, dar cu timpul își dau seama că le lipsește ceva și numai Dumnezeu le poate umple acel gol din interior.

În ce relație vă aflați cu administrația locală?

Avem o relație foarte bună. Domnul primar și domnul viceprimar sunt enoriași ai parohiei noastre. Relații foarte bune avem și cu Consiliul Local al comunei noastre. Colaborăm în diferite proiecte, mai ales când e vorba de a-l sărbători pe poetul în grai Victor Vlad Delamarina, care are loc anual.

Un regim prostocratic!

Aceasta este concluzia filozofului, politologului și omului politic român, prof. univ. Andrei Marga, consemnată într-unul din articolele sale în care, cunoscutul dascăl universitar, mai consemnează că: „În fiecare zi, în societatea noastră se înregistrează o eroare cu urmări largi sau o șocantă ilegalitate. În România actuală se fraudează alegeri, se măsluiesc voturi, se fuge de dezbaterile publice, se folosesc instituții de forță spre a tria candidații, voturile se numără la noua Securitate, inși lipsiți de valoare ajung în răspunderi majore, se adoptă legi fără dezbateri în Parlament și legi organice fără consultare, decidenții fug de răspundere citind banalități de pe foi scrise de alții. Nu s-a putut stabili nici măcar efectivul populației!”

De ani buni, regimul este prostocratic. Mediocritatea vârfurilor, nepotismul, favoritismul aruncă statul român, ca stat, mult în trecut. Un autoritarism incult și obtuz și-a așternut mantia nefastă peste țară, în vreme ce mulți impostori asaltează instituțiile și dezbaterile publice. Țara noastră a ajuns să fie frunțașă în Europa comunitară la sărăcie și la mortalitate în pandemie.

Țara noastră a atins cea mai mare emigrare de cetățeni dintr-o țară a lumii în timp de pace, cel mai extins analfabetism funcțional, cea mai mică lectură pe cap de locuitor, cea mai evidentă confuzie a valorilor, expansiunea fără precedent a randamentului scăzut, cea mai mare îndatorare externă. Noile generații sunt cele care vor plăti îndatorarea și este uimitor că nu discută faptul.”

O Uniune coruptă, coruptă...

Parchetul European, organism independent al Uniunii, care are competența de a combate infracțiunile îndreptate împotriva bugetului Uniunii, a deschis un dosar penal în rem pentru a verifica afirmațiile extrem de grave ale Curții Europene de Conturi, dintr-un recent raport oficial, din care rezultă că la autorizarea de punere pe piață și la contractarea centralizată a vaccinurilor Pfizer s-au săvârșit grave ilegalități cu incidență penală.

Dosarul ar trebui să îi vizeze, în tandem, pe președinta CE, Ursula von der Leyen, și pe CEO-ul Pfizer, veterinarul Alfred Bourla, care au perfectat, practic prin „oașap”, contracte pentru 1,8 miliarde de doze de vaccin, ceea ce depășește de patru ori populația UE.

Din aceste contracte, România s-a ales cu 120 de milioane de doze de vaccin de cumpărat, pe care trebuie să le achite, cu aproximativ 1 miliard de euro, chiar dacă au ieșit din termen și au devenit inutile, având în vedere că virusul a „evoluat” către alte variante, nevizate de vaccin.

Epigrame

Cincinat Pavelescu

Mie însumi la sărbătorirea a 60 de ani

Cu-a ironiei tale gamă
Ai încercat să urci Olimpul,
Dar cea mai bună epigramă
Ți-a închinat-o astăzi timpul!

Unui scriitor avid de nemurire

Uitând că gloria e fum,
Imprimi volum după volum!
Dar timpul crud, pe nesimțite,
Cum le primește, le și-nghite!

Pagină realizată de Luminița MUNTEANU

Vizita vicepremierului Republicii Moldova

La sfârșitul lunii octombrie, comuna Lenauheim a avut deosebita onoare de a primi vizita vicepremierului Republicii Moldova, domnul Oleg Serebrian, aflat în vizită privată în România și care a ales să petreacă câteva ore și la Lenauheim. Domnia sa a fost însoțit de soție și de doamna profesor Otilia Hedeșan de la Universitatea de Vest din Timișoara.

În vizita sa i-a fost prezentat Muzeul etnografic și Casa memorială Nikolaus Lenau, Biserica catolică și primăria.

„Am fost plăcut impresionat de vastele cunoștințe ale domnului vicepremier cu privire la istoria Banatului și a șabailor bănățeni.

Am povestit despre tradiții, migrația populației, dar și despre actualele condiții de viață cu care trebuie să ne confruntăm.

Îi mulțumesc vicepremierului Oleg Serebrian pentru vizită, iar în viitor sperăm să dezvoltăm relații de colaborare și parteneriat cu o administrație locală din Republica Moldova.“, a spus domnul primar Ilie Suciul.

Din agenda de lucru a Primăriei Lenauheim

În luna octombrie, primarul comunei Lenauheim, domnul Ilie Suciul, împreună cu reprezentanții Consiliului Județean Timiș, au marcat pe teren tron-

sonul de drum județean care va fi asfaltat de administrația județeană.

Este vorba de aproximativ 3,5 km din DJ 594B, de la ieșirea din Lenauheim până la intersecția cu DJ 594 din Grabaț.

„Demersurile cu privire la reabilitarea drumurilor județene, care trec prin localitățile comunei Lenauheim, au fost începute în anul 2020, după vizita președintelui Consiliului Județean Timiș, Alin Nica, care a promovat în bugetul județean reabilitarea acestui drum și căruia îi mulțumesc pentru sprijin. (...)”

Pentru început se frezează asfaltul vechi în locurile deteriorate, se fac reparații,

iar apoi constructorul va așterne un covor asfaltic. Cu această ocazie traficul între Lenauheim și Grabaț va fi îngreunat.“, a declarat edilul comunei.

Continuă lucrările la grădinița nouă de la Bulgăruș. După ce a fost turnată placa de la planșeu, au început zidurile pentru nivelul superior.

Firma care a câștigat licitația este SC IPD IMEX SRL din Certeze, județul Satu-Mare. Valoarea la care a fost făcută achiziția este de: 3.265.636,47 lei + TVA.

Durata contractului este de 10 luni pentru execuție și include 36 de luni o perioadă de garanție a lucrărilor.

Demersurile pentru construirea noii grădinițe de la Bulgăruș au început în anul 2016, prin contractarea unui consultant. A urmat realizarea documentației pentru cererea

de finanțare, care este realizată prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) – AXA 7 Submăsura 7.2., conform contractului de finanțare nr. CO760CN00021753700032 semnat în 20 aprilie 2018.

„Am stat de vorbă cu echipa care lucrează la montarea pavajului din localitatea Grabaț. Lucrările și calitatea lor par

a fi bune, vom vedea aceasta la final, la recepție.

Am fost deranjat de modul în care au

manevrat utilajul cu care cară materialele și de faptul că în urma lor, pe spațiul verde din fața caselor, au rămas mormane de noroi și șanțuri de la roți.

Am primit asigurări că vor îndrepta tot ce au stricat din cauza solului moale, iar unde iarba a fost distrusă vor semăna alta.

Vom vedea la finalul lucrării, însă mă voi asigura că spațiul din fața caselor va rămâne cel puțin în starea inițială, dacă nu chiar mai frumos.“, a scris domnul primar Ilie Suciul pe pagina sa de facebook.

Pagină coordonată de Ana-Maria LAZĂR

„Inteligență înseamnă capacitatea de a pătrunde sensul unei decizii!”

Prof. Ovidiu DOȚA - Primar al comunei Topolovățu Mare

A atunci când l-am cunoscut pe profesorul Ovidiu Doța, dânsul era directorul școlii din Topolovăț, apoi l-am reîntâlnit ca primar al acestei frumoase comune. Ce au în comun fostul director al școlii cu actualul primar? Mai bine zis, ce a adus în sediul primăriei directorul ajuns edil? Simplu: dorința de a nu întârzia niciodată asupra unui proiect, asupra unui gând bun pentru comunitatea sa. Dânsul vine cu aceeași nerăbdare spre viitor, cu aceeași dorință de a nu întrerupe niciun proiect și, de fiecare dată, îndeplinit fiind un obiectiv, viitorul devine un alt viitor. Îmi spunea odată: „Omul trebuie să știe că timpul nu așteaptă niciodată și omul nu trebuie să rămână dator timpului în care trăiește.” Acesta este omul Ovidiu Doța cu care am stat de vorbă în toamna acestui an.

Domnule primar, cum trebuie să fie un primar?

Un om cu înțelegere luminoasă și iertătoare, mai ales în împrejurări electorale, când unii aruncă asupra altora tot felul de răutăți.

Ce prețuiești mai mult la un om?

Inteligența, care îi asigură capacitatea de a pătrunde sensul unei decizii, căci, așa cum le-am spus deseori și elevilor mei, nimic nu face un om inteligent fără o judecată anume și chiar fără un ecou anume, atunci când dorește și reușește să evite anonimul și să iasă din anonim.

Știu că sunteți într-o competiție permanentă cu timpul, din acest motiv, cu permisiunea dumneavoastră, voi trece direct la...

Sala de sport?

Exact, în ce stadiu se află?

Precum vedeți, în plin program de lucrări. Ne bucură gândul că vom avea o asemenea sală pentru toți locuitorii comunei noastre.

Este binecunoscut efortul dumneavoastră de a atrage fonduri pentru dezvoltarea armonioasă a comunei pe care o gospodăriți.

Mă bucur să aud asta!

În ultima vreme, ați mai atras printr-un proiect anume fonduri pentru comună?

Prin cunoscutul program „Anghel Saligny” ni s-a aprobat proiectul privind modernizarea străzilor în comuna Topolovățu Mare.

Cu ce valoare?

În valoare de 11.000.000 lei.

Domnule primar, deși ați subliniat „prin cunoscutul program Anghel Saligny”, vă întreb pentru cititorii noștri ce reprezintă, ce obiective are acest program?

E bine că mă întrebați acest lucru, spunându-vă astfel că Programul „Anghel Saligny” are ca obiectiv modernizarea comunităților locale, prin realizarea de investiții în infrastructura locală, drumuri județene și locale, infrastructura de apă și canalizare, stații de epurare a apei, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale.

Ce perioadă calendaristică acoperă acest program?

Programul se desfășoară în perioada 2021-2028, având o valoare de 50 de miliarde de lei.

Alte fonduri atrase?

Prin „PNRR”...

Iarăși vă rog, dincolo de inițiale, să facem cunoscut oamenilor ce este acest PNRR.

Domnule Ciprian, Planul Național de Redresare și Reziliență, pe scurt PNRR este un program care, așa cum observa cineva, reprezintă la ora actuală subiectul care ar trebui să intereseze orice român, orice organizație (publică sau privată), orice manager de proiect, practic pe oricine, pentru că acest program poate să producă schimbări sociale, economice, politice, ecologice și legislative, care să impacteze major viața tuturor românilor, deoarece aproape 30 de miliarde de euro, bani europeni, pot ajunge în țara noastră. Acești bani urmează să fie folosiți pentru modernizarea drumurilor, școlilor și spitalelor, pentru digitalizarea administrației publice și locale, dar și pentru a produce energie verde.

Cum este structurat acest plan?

Planul Național de Redresare și Reziliență este structurat pe două linii majore de acțiune, reforme și investiții, ce aduce României perspectiva modernizării și a schimbărilor profunde așteptate de societatea civilă, mediul de afaceri și sectorul public din România. PNRR-ul ar putea fi șansa României de a se redresa (fiind vorba despre redresare și reziliență) și de a folosi acea resursă în a construi spitale, școli sau drumuri.

Bun, am înțeles și vă mulțumesc! În cazul Topolovățului?

În cazul nostru, prin Planul Național de Redresare și Reziliență, s-a aprobat proiectul privind eficientizarea energetică a clădirii primăriei în valoare de 214.000 de euro. Dar nu aș vrea să omit faptul că și pe fondul de mediu avem aprobate cinci proiecte cu finanțare europeană! V-aș oferi, dacă se pot publica, și imagini cu fiecare proiect. În dreapta sus aflându-se un număr de dosar, pe care scrie numărul unic al fiecărui proiect de pe platforma AFM.

Iarăși ne lovim, domnule primar, de

inițiale! Vă rog să fiți mai didactic.

AFM, adică Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește” și „responsabilitatea producătorului”. Administrația Fondului pentru Mediu funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în coordonarea Ministerului Mediului.

Domnule primar, vă mulțumesc pentru răbdare și informații!

Cu plăcere!

Din albumul comunei Topolovățu Mare

Proiectul de modernizare al infrastructurii rutiere a fost mereu în atenția administrației locale, precum o dovedesc drumurile de azi ale comunei.

Pagină realizată de Andrei Horațiu CIPRIAN

Nu e ușor să fii primar la Moneasa!

Început de noiembrie, ploile - expresie a singurătății și puterii - au topit asperitățile câmpiei. Miracolul verii a plecat demult... Moneasa, o cabană din bârne de brad, pe tălpi de stejar, trăiește împrejmuită de meri pădureți și de ecouri. Întârzii în dreptul ei admirând iezerul mic, cu un colț de stâncă în mijloc. Munții... munții de aici, e bine să știe asta cititorii noștri, sunt aspirație împlinită, intrând pe versanții lor, neliniștea nervoasă cu care părăsisem Timișoara mi se risipi cu totul, ajutată de-o ploaie scurtă, în care râdeau primele stele ale zilei. Veniți la Moneasa să gustați din merele raiului, cum sunt numite fructele mici, rotunde și acrișoare care cresc în merii rotați ai locului. Meri osoși, cu frunza tăioasă și amăruie.

Într-o zi, la ceasul când luna deșteaptă flux magic în brazi, pe când ascultam încântată vuietul de val al cetinei în creșteri și descreșteri, ca de intrigă țesută spre desfătarea sufletului, și cele două roiuri de găze atârnau de coiful felinarelor, ca tălpile unui copil vârâte în șosete de mătase, plimbându-mă prin comuna-stațiune, mi-am amintit ce spunea, nu demult, un politician pe care l-am întâlnit deseori în stațiune: „Nu e ușor să fii primar la Moneasa, iar responsabilitatea de a gestiona una dintre cele mai celebre stațiuni balneare și turistice din țară apasă, de un număr de ani, pe umerii lui Ioan

Nuțu Herbei. Și o face bine, pentru că Moneasa renaște zi de zi și se transformă din nou în perla Munților Apuseni.”

Da, nu e ușor să fii primar al comunei Moneasa, să încerci să schimbi fața acestei așezări de unul singur, așa cum face de ani buni domnul Ioan Herbei. „Mă lupt, după cum puteți observa de unul singur, în loc să fie alături de mine cei care ar trebui, mai ales având în vedere că de Stațiunea Moneasa se vorbește foarte frumos, în special de cei care o vizitează, de aerul curat care este aici și frumusețea peisajului, nepăsarea se oglindește în drumul de acces la stațiune“, se confesa odată, supărat, desigur, acest om, pentru care funcția de primar înseamnă multă, multă muncă și supărare. Și, cum ar fi altfel, când iarăși mă întorc în amintire, „Consiliul Județean Arad, instituție condusă de liberali, nu a mișcat vreun deget pentru a ajuta Moneasa. Nu au alocat fonduri, nu au dorit să modernizeze drumurile care duc spre Moneasa, nu ne-au dat bani pentru această perlă a țării!“, mai spunea atunci actualul primar.

Și, așa poate spune și azi, așa adăuga eu, aici, dar, împotriva tuturor adversităților, comuna Moneasa se schimbă în bine văzând cu ochii, chiar dacă, cum observa acel politician, nu e ușor să fii primar la Moneasa!

Rubrica elevilor

Vă recomand să citiți...

Dragi elevi ai comunei Moneasa, știți că literatura îți dezvoltă imaginația, te ajută să te concentrezi mai bine și îți oferă liniște interioară? Când citești cărți de literatură, ai acces la povești și experiențe de viață care te fac să fii mai empatic, să-ți dezvolti încrederea în sine și chiar să depășești mai ușor unele obstacole care pot apărea în viața ta. Pentru această lună, vă recomand să citiți un superb roman de formare, semnat de Andrei Makine, numit „Prietenul armean”.

Naratorul romanului, în vârstă de 13 ani, trăiește într-un orfelinat din Siberia la apusul URSS. În curtea școlii, îi ia apărarea lui Vardan, un adolescent a cărui maturitate și

fragilitate îl transformă în victima sigură a bătașilor. Naratorul își conduce prietenul acasă, în zona cunoscută drept „Fundătura Diavolului”. Aici este întâmpinat de o mică comunitate de familii armenice, venite să aline viețile celor apropiați, care au fost transferați sau întemnițați în acest loc. Personaje extraordinare se revelează din aceste întâlniri. Un bildungsroman magistral, ce reconstituie un episod de neuitat din tinerețe, când, într-o lume de o incredibilă brutalitate, naratorul descoperă valoarea inegalabilă a umanității și prieteniei.

Atmosfera romanului îl face pe cititor să plonjeze imediat într-un trecut îndepărtat. Nu doar în țara dispărută al cărei cetățean a fost autorul, nici în Armenia, de unde sunt originare o parte din personaje, ci într-un trecut pe jumătate real, pe jumătate visat, pe care tânărul narator îl descoperă din întâmplare. Locatar al unui orfelinat, acesta s-a împrietenit cu Vardan, un băiat de vârstă apropiată dintr-o familie armeană aflată în exil.

Pe măsură ce orfanul devine protectorul prietenului său bolnav, povestea tuturor armenilor persecutați ajunge să-i invadeze viața.

Ajutor de la stat pentru femeile care aduc pe lume un copil

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Femeile care aduc pe lume un copil vor avea oportunitatea să acceseze un ajutor financiar în valoare de 2.000 lei din partea statului, pentru creșterea copilului și protejarea mamelor vulnerabile și dezavantajate social. Pentru a intra în posesia sumei de bani, ele trebuie să îndeplinească anumite condiții, care să demonstreze necesitatea acestor bani. Tichetul social în valoare de 2.000 de lei, se acordă o singură dată, poate fi utilizat în termen de 6 luni de la primire, cu care se poate achiziționa produse pentru îngrijirea nou-născutului: scutece, produse pentru toaleta nou-născutului, articole de vestimentație pentru nou-născut, articole sanitare și medicale pentru mamă și pentru nou-născut.

Ai diabet? Poți rămâne fără permis de conducere

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

În cazul în care un candidat sau un conducător auto cu diabet zaharat urmează un tratament medicamentos, eliberarea sau reînnoirea permiselor se efectuează numai pe baza avizului medicului diabetolog și, după caz, pe baza unor controale medicale periodice efectuate la intervale de maximum 5 ani; nu se eliberează și nu se reînnoiesc permisurile de conducere în cazul candidaților sau conducătorilor auto cu hipoglicemie cronică gravă, decât cu avizul medicului diabetolog și cu efectuarea unor controale medicale periodice.

Permisurile de conducere auto pot fi eliberate sau reînnoite în cazuri excepționale, cu condiția ca solicitarea respectivă să fie justificată corespunzător prin aviz medical diabetologie și să facă obiectul unui control medical periodic, care să garanteze că persoana în cauză este în continuare capabilă să conducă autovehiculul în siguranță, ținând seama de efectele afecțiunii respective.

Pagină realizată de Roxana FURDEAN

„Sprijin pentru toate bisericile din comună a venit întotdeauna de la domnul primar Ioan Guțu!”

Preot Eugen VOLUNGAN

Stiam, de la unul din cei mai mari teologi ai ortodoxiei, că ortodoxia e schemă pentru viața normală și ajutor dumnezeiesc pentru viața normală, adică dogmă și har dumnezeiesc. Și unde puteam realiza mai bine un interviu cu un preot ortodox, decât în acea parte integrată până în 1918 în Imperiul Habsburgic, în Transilvania, locul unei întâlniri dificile, dar fecunde, între geniul Ortodoxiei românești, pe de o parte, și cultura și confesiunile creștine ale Occidentului, pe de altă parte...

Preaonorate Părinte, vorbiți-mi, vă rog, despre Parohia din Birchis, în spațiul căreia stăm acum de vorbă. Despre importanța ei pentru comunitate.

Dacă vă spun doar că Parohia Birchis a fost Protopopiat, cititorii își pot da cu ușurință seama despre importanța ei.

De câtă vreme slujiți Domnului?

De mai bine de jumătate de veac, dar acum eu sunt preot pensionar, după ce am activat 45 de ani la Parohia Ostrov din comuna Birchis.

Părinte, sunteți, fără tăgadă, un exemplu de implicare în comunitate și spun acest adevăr cunoscut fiind faptul că dumneavoastră sunteți și consilier local. Cum reușiți?

Cu bucuria muncii! Vedeți, dumneavoastră, de patru luni sunt preot suplinitor la Parohia Birchis, după ce fostul paroh a trecut la cele veșnice. Aici înfăptuiesc toate serviciile religioase, până când va fi numit un nou preot.

Iubiți Birchisul!

Enorm! Birchisul, după cum vă spuneam, este o parohie cu tradiție, fost Protopopiat, iar credincioșii de aici sunt foarte angrenați în evenimentele religioase pe care le organizăm. Prezența la biserică nu e grozav de mare, dar nici mică. Cetățenii sunt dornici să vină la biserică și să asculte slujbele religioase.

Aveți aici o comunicare bună cu credincioșii?

Desigur, există o comunicare spirituală foarte bună cu credincioșii, inclusiv cu susținerea materială a bisericii din partea lor, dacă este nevoie. Acum, după cum ați evidențiat dumneavoastră, eu sunt și consilier local. Am mai fost în anii 2000, până când sfânta Patriarhie nu ne-a mai dat dezlegare să mai putem candida pentru demnitatea de consilier local. Atunci am renunțat, dar acum, fiind în pensie, sunt într-un nou mandat de consilier.

Mai sunt lucrări de făcut la biserică din centrul de comună la care slujiți acum?

Sigur că mai sunt, rămâne însă ca acela ce vine să se ocupe de toate acestea și în continuare de lucrări pe exterior. Interiorul bisericii de aici este bine pus la punct. Să se ocupe și de casa parohială și de problemele spirituale ale credincioșilor, care mereu se confruntă cu una sau cu alta și trebuie ajutați și povățuiți.

Mi-ați spus că aveți o comunicare bună cu credincioșii, dar cu primăria? Aveți un sprijin din partea administrației locale?

Domnule Ciprian, sprijin pentru toate bisericile din comună a venit întotdeauna de la domnul primar Ioan Guțu, dar și de la Consiliul Județean Arad. Biserica s-a înțeles foarte bine cu conducerea localității sau a județului. Totul a mers și merge foarte bine în această relație. De fapt, așa trebuie să fie, pentru armonia și pacea comunei.

Vă păstrați încă vigoarea și bucuria muncii!

Cu ajutorul bunului Dumnezeu, dar vedeți dumneavoastră, eu nu mă mai pot implica prea mult în viitoarele proiecte ale bisericii, fiindcă sunt numai suplinitor. Mă aștept, însă, ca acela care va veni să se ocupe de ce va fi nevoie pentru dezvoltarea parohiei. În acest sens eu îl pot ajuta cu experiența mea în multe privințe.

Aveți un sfat pentru viitorul preot din Parohia Birchis?

Da și este bine că mă întrebați acest lucru...

Notez, bunule Părinte!

Domnule Apostol, cel care va veni să slujească în această frumoasă parohie, va trebui să fie într-o relație bună cu Primăria și cu Consiliul Local al comunei Birchis, fiindcă va avea nevoie de ajutor și acel ajutor îl va primi cu bunătate și promptitudine de la autoritățile locale. Și, mai ales, să nu uite că sfânta biserică are o capacitate mare de a-i ajuta spiritual pe credincioși, de a-i aduce la punctul de echilibru și speranță.

Poezii interzise, poezii uitate...

Datorită ție stăm în umbră,
Nu mai pot valorile să crească,
Stăm de-un veac cu mâinile în șolduri -
Sfântă lașitate românească!

Și de-atâta chin și de durere,
Nu mai pot nici mamele să nască,
Nu primim nimic, dar ni se cere -
Sfântă lașitate românească!

Sfântă lașitate românească

Trădători cu sufletul de slugă,
Ce-au ajuns la viața boierească,
Au venit la sânul tău să sugă -
Sfântă lașitate românească!

Bietul nostru neam e plin de ură,
El, ce știe-atâta să iubească,
Nu mai știe omul câte-ndură -
Sfântă lașitate românească!

Din cuprinsul sfintei noastre țări
Rup vecinii cu măsea frățească
Și ne-așteaptă noi amenințări -
Sfântă lașitate românească!

De-ar veni și-aici un pic de bine,
Dictaturi să nu ne mai umbrească,
Poate-atuncea vom scăpa de tine -
Sfântă lașitate românească!

Damian URECHE

Rubrica elevilor

Știți de unde izvorăște Mureșul?

Prof.univ.dr. Aurel MIHUȚ

Drași elevi ai comunei Birchis, pentru că sunteți atât de aproape de acest frumos râu, aș dori să știți că Râul Mureș (în latină Maris, în maghiară Maros), cel mai important afluent al Tisei în ceea ce privește cantitatea de apă, este un râu care curge în România și Ungaria, în lungime de 789 km. El izvorăște din Munții Hășmașu Mare, străbate Depresiunea Giurgeu și Defileul Deda-Toplița, traversează Transilvania, separând astfel Podișul Târnavelor de Câmpia Transilvaniei, străbate culoarul Alba-Iulia-Turda, în Carpații Occidentali separă Munții Apuseni de Munții Poiana Ruscă, străbate

Dealurile de Vest, Câmpia de Vest trecând prin municipiul Arad spre Ungaria, unde se varsă în râul Tisa (Tisza) la Szeged, Ungaria, după un curs de aproximativ 725 km.

Râul este navigabil pentru ambarcațiuni mici în aval de Deva și este urmat de artere rutiere și feroviare, iar pe cursul său se află mai multe orașe și localități importante.

Mureșul este considerat unul dintre cele mai semnificative râuri ale bazinului carpatic, iar Târnavă, Arieșul, Sebeșul, Cugirul și Cerna sunt cei mai importanți afluenți ai săi.

Pagină coordonată de Ciprian Octavian APOSTOL

„Bata a avut norocul unui primar incredibil de deschis intelectual și de dinamic!”

Andrei ANDO

Puțini jurnaliști pot descrie cu mai mare acuratețe trecutul, prezentul și chiar viitorul unei comune, așa cum a făcut-o recent condeii domnului Andrei Ando, adăugând însemnărilor sale și câteva imagini sugestive. Citiți materialul de mai jos și veți cunoaște Bata înainte de a-i trece hotarul ei fascinant...

„Bata este o localitate din zona pitorească a județului Arad, pe valea bănațeană a Mureșului, cunoscută în toată țara. Deși departe de municipiu, într-un loc unde nu crezi că ți-ai dori să revii, Bata a avut norocul unui primar incredibil de deschis intelectual și de dinamic, Ion Micurescu. Acesta a inclus comuna printre reperele culturale naționale și a generat ceea ce nici astăzi mulți primari nu sunt capabili în localitățile lor: un flux turistic, servicii noi pentru localnici și bani obținuți ușor.

La Bata s-a dezvoltat frumos o tabără franceză de benzi desenate, realizată de Florin Didilescu și un festival național al vânătorii, faimos în toată țara.

În ultimii ani, în satul Bulci are loc un festival de muzică folk, devenit și el reper național (organizat în sistem privat).

Afluxul turistic, potențat și de peisajele frumoase, a determinat construirea unei pensiuni, Casa Bata, un reper pe Valea Mureșului.

Pentru că localitatea este departe de Arad, primarul a înțeles că trebuie să se ajute singur, în loc să aștepte ajutor. De aceea, din fonduri europene și locale, a cumpărat un tractor pentru dezapezire, o autoutilitară, un autogreder, cilindrul compactor și o autobasculantă de 16 tone, pentru gospodărirea comunei.

Și, pentru că e vorba de o comună brăzdată de ape, primăria a construit poduri peste canalele magistrale, respectiv «podul de nuiete», podul

Hada, podul Mureșel la Bacău de Mijloc și podul pe drumul comunal Bata-Lalașinț.

Cel care poposește în localitate poate vizita biserica frumos renovată și, neapărat, castelul Mocsonyi.

Sera acestuia, astăzi ruinată (ca tot complexul, de altfel) este unică în Europa. «Ambulanța Monumentelor» și-a asumat conservarea și renovarea ei.

Dacă ajungeți la Bata, încercați să poposiți pe la primarul Ion Micurescu. Celebruul său «borândău», o mâncare tipică zonei, este una dintre specialitățile culinare arădene tipice județului nostru. Dar, atenție ce faceți la Bata, pentru că în comună funcționează deja un sistem de supraveghere video!”

Pagină realizată de Ramona MIHEȚ

„Suntem singura comună din Caraș-Severin care a primit până acum bani pe Valul Renovării!”

Remus ROF - Primar al comunei Dognecea

Frumusețea drumului spre comuna Dognecea nu ține seama de anotimp. Din acest motiv, drumeții fac multe popasuri admirând. Așa cum, odată ajuns în comună, admiră felul în care ea a început să se schimbe în bine de la venirea domnului Remus Rof în fruntea administrației locale. Multe primării, chiar municipale și-ar dori un astfel de primar. Nu au noroc; Dognecea a avut! Altfel, cum ar fi reușit să fie singura comună din Caraș-Severin ale cărei proiecte au fost acceptate până acum spre finanțare pe componenta C5 – Valul renovării din PNRR. Mai exact, comuna va primi bani pentru reabilitarea energetică a blocurilor și a școlii, dar și pentru amenajarea unei piste de biciclete, după cum mi-a spus harnicul ei primar.

Domnule primar, dacă ar fi să priviți cu mândrie la timpul scurs de la alegerea dumneavoastră în fruntea acestei comune, cu ce v-ați mândri?

Știind că mândria e un păcat, aș spune că privesc cu bucurie în primul rând la echipa pe care am reușit să o formez în cadrul primăriei. Acesta este primul și cel mai important pas cu care trebuie să pornească la drum orice conducător, indiferent de instituția pe care o conduce, știut fiind că nimeni nu poate face totul de unul singur.

Am înțeles că aveți vești noi și bune pentru consătenii dumneavoastră!

Adevărat și acesta este un alt prilej de bucurie, anume că ne-au fost acceptate proiectele de către Ministerul Dezvoltării, pentru finanțare prin Programul Național de Redresare și Reziliență, componenta C5 – Valul Renovării.

Carevaszică, vor veni atât de așteptatele fonduri sau, mă rog, o parte din ele.

Da, comuna noastră va primi bani pentru reabilitarea celor patru blocuri de locuințe...

Despre ce sumă este vorba?

Pentru cele patru blocuri e vorba de 5.793.574,86 de lei, iar pentru reabilitarea, modernizarea și creșterea eficienței energetice a Școlii Gimnaziale Dognecea de 5.660.715,12 lei.

Mai există și o altă componentă de sprijin financiar?

Desigur, pe o altă componentă a PNRR – Fondul local – comuna va primi 1.902.506,85 de lei pentru amenajare de piste de biciclete pe o lungime de doi kilometri.

Visul dumneavoastră!

Și nu numai al meu! Ca să sintetizez: am prins blocurile și școala să le eficientizăm energetic. Ne aflăm, deci, cum spuneam, bucuroși că suntem singura comună din Caraș-Severin care a primit până acum bani pe Valul Renovării.

În același timp, vom primi bani și pentru pista de biciclete. Și, mai mult decât orice, sunt fericit cu echipa noastră, pe care o am alături de mine în activitățile administrative de zi cu zi.

Vești bune pentru dogneceni!

Comunitatea din Dognecea va avea acces gratuit la servicii educaționale, sociale și medicale. Toate acestea, în cadrul centrului comunitar care va fi înființat, în următoarele opt luni, la nivelul comunei.

Primăria Dognecea a accesat, prin Programul Operațional Regional 2014 – 2020, o finanțare europeană cu ajutorul căreia în localitate se va înființa un centru comunitar integrat pentru servicii de asistență medicală, furnizate integrat cu cele sociale și educaționale. Valoarea investiției se ridică la două milioane de lei.

Proiectul prevede reabilitarea și modernizarea unei construcții existente din comună și transformarea acesteia într-un centru comunitar, care va respecta compartimentarea necesară pentru cele trei tipuri de activități: sociale, educaționale și medicale. Finanțarea europeană va asigura și dotarea centrului cu echipamentele necesare funcționării.

Despre acest proiect, edilul comunei Dognecea, domnul Remus Rof, a conchis: „A fost finalizată licitația, avem desemnat un câștigător, care în scurt timp se va apuca de treabă. Firma are la dispoziție 24 de luni pentru implementarea investiției, a cărei valoare este de două milioane de lei.”

Centrul va oferi localnicilor servicii de profilaxie, de promovare a sănătății prin educație, servicii de consiliere medicală și socială și asistență medicală de urgență în limita competenței profesionale.

Daminoze

Damian URECHE

Știți voi cât cheltuiește un copac,
Să-i facă anotimpului pe plac?
Dar frunzele-i rămân mereu străine,
Mă tem de foc și focul e în mine!

Zăpada moare, berzele răsar
Și-n hohot vesel râde tot pământul;
Ne vom vedea din ce în ce mai rar,
Din ce în ce mai des va bate vântul...
*
Că de când cultiv paharul
Mi-am uitat țara și țarul!

Din albumul comunei Dognecea

În luna care a trecut, primarul comunei Dognecea a fost prezent la ceremonia de sfințire a monumentului istoric ce marchează 300 de ani de la venirea în Dognecea a minerilor din Austria și Germania!

Pagină realizată de Carmen Elena APOSTOL

Floarea regală a recunoștinței

„Pe mine m-a interesat cultura, nu m-a interesat politica!”¹

Pavel DEHELEAN

Românul spune că recunoștința e floare rară, dar, la jumătatea lunii trecute, am avut prilejul să socotesc recunoștința ca fiind o floare regală, pentru că din ziua de 14 octombrie, la propunerea primarului Vetrei Regale, domnul Ioan Vodicean, Căminul Cultural din satul Căprioara al comunei Săvârșin poartă numele unui fiu al locului: Pavel Dehelean. Din sinteza discursurilor rostite cu acest prilej, cititorii noștri din alte județe pot afla cine a fost omul Pavel Dehelean:

„Format ca profesor de matematică în cadrul Universității de Vest, a activat în cadrul Casei de Cultură din Timișoara cu mult timp înainte de a prelua conducerea în 1984, luând parte la toate activitățile culturale ale urbei. Rezultatele muncii sale au reflectat atenția și meticulozitatea cu care se apleca asupra evenimentelor din viața culturală a orașului Timișoara, iar amintirea colegilor păstrează energia și buna dispoziție pe care o radia. Spiritul său liber, european și viziunea asupra orânduirii sociale și, mai ales, detașarea față de sistemul politic, a făcut să fie compatibil cu toate valorile post-decembriste, îmbrățișând ideile occidentale. Pavel Dehelean spunea adesea: «Pe mine m-a interesat cultura, nu m-a interesat politica. E mai puțin important cine e la conducerea politică, pe mine mă interesează să meargă activitatea culturală bine. Și am și inițiat niște proiecte culturale de rezonanță pentru Timișoara și pentru Banat, chiar pentru țară.»

Cât despre inițiatorul acestui proiect, președintele Consiliului Județean Arad a spus:

„La această sărbătoare frumoasă, la care alții au mai degrabă căderea să vorbească despre dimensiunea lui Pavel Dehelean, eu m-am referit la o altă personalitate locală, promotor de valori, administratorul patrimoniului acestei comune regale, Ioan Vodicean.

Ioan Vodicean este partenerul nostru pentru a dezvolta Valea Mureșului. Este un primar atașat valorilor comunității sale, dedicat și oamenilor locului și care a înțeles importanța parteneriatului cu Consiliul Județean. Îl apreciez și îl respect pe Ioan Vodicean pentru felul în care luptă pentru comuna sa, pentru că este un parolist și un om de construcție. Faptul că astăzi suntem la un astfel de eveniment,

prin care aducem un tribut frumos unui om al locului, demonstrează că primarul Ioan Vodicean cultivă sentimentul de mândrie locală și ne arată că nu doar Casa Regală este singurul reper important al Săvârșinului”, a conchis vorbitorul.

De menționat că această zi nu a fost aleasă întâmplător, ziua de 14 octombrie a fiecărui an, din moși strămoși, reprezintă un moment de bucurie și de sărbătoare a întregului sat, iar în acest an, cu atât mai mult cu cât în biserica strămoșească se află un odor de mare preț și anume Veșmântul Sfintei Cuvioase Parascheva, ocrotitoarea sfântului locaș și, totodată, a acestor locuri binecuvântate de Dumnezeu.

Evenimentele zilei au început de dimineață cu slujba Utreniei și a Sfintei Liturghii, la final scoțându-se racla cu Veșmântul Cuvioasei Parascheva și, împreună cu prapori și cu mulțimea credincioșilor, pornindu-se în procesiune la înconjuratul sfântului lăcaș. Mai apoi, în după amiaza aceleiași zile, în jurul orei 16.00, în biserica satului s-a început, sub protia delegatului Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Părintelui Protosinghel Dr. Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului, Taina Sfântului Maslu, alături de preacucernicii părinți din cercul pastoral Săvârșin și nu numai: pr. Călin Mădăluță - Săvârșin, pr. Ștefan Dimitriu - Petriș, pr. Craveț Cătălin - Roșia, pr. Gheorghe Ile - Vărădia, pr. Fabius Trif - Ostrov, pr. Valentin Viliga - Ilteu, pr. Marionți Dumitru - Lupești, pr. Haida Bogdan - Corbești, pr. Florin Suba - Pojoga, pr. Bălănescu Ionel - pensionar, pr. Mihai Mili - pensionar, pr. Eugen Volungan - pensionar și pr. Ioan Laurențiu Suba - paroh Căprioara, în prezența oficialităților locale și centrale.

După aceste momente de rugăciune și de înălțare duhovnicească, întregul sobor de preoți s-a deplasat la Căminul Cultural din Căprioara, pentru a binecuvânta atât lucrările de reabilitare ce s-au efectuat acolo, cât și titulatura noului „Cămin Cultural Pavel Dehelean”.

Din lada cu zestre a liricii bănățene

ZAMA LUNGĂ

Într-o noapce, cam beuț,
Când gi zăuă să crepa,
Pa Șfârlincă și Mitruț,
La birt foamea îi rupea.

Mai că-n coace și-n jenuț
Or ajiuns la Ionu nost
Care-o zâs cata Mitruț;
„Finule! Acu mi-ești gost”².

Atunșia s-or mulțamit
Neșcie zamă să bleoșioară
Șe-ntr-o oală or gasât
La șpohert⁷ pa polișioară.

„N-ar fi rău, da’ fi cumince,
Îi raspunsă Ion Șfârlincă,
Tu cum ai numa on ghince
Roz pa ea ca pa opincă.”

Ioan VODICEAN
„Îm mânărăț tătă zama,
Lua-var frigu și ruptoarea,
Num-on lucru nu-m dau sama:
Șe-aț facut cu spalatoarea?”

„Cât ar fi acu gi dulșie
Nieșcie șonc”, ei s-or ghingit,
Da’ hăloș¹ puceau să mânșie
Și cunie gi potcovit.

Să bagară pa târnaț³
Și gi-ași în cuina mare
Tăt cu gându la cârnaț
Și chiscantu⁴ cu unsoare.

Amândoi tașiau mormânt
Pân-or supt cat-on bliduț,
N-or șopcit niși on cuvânt
Până când o zâs Mitruț:

Ș-o ia Ion și o morsoacă,
Șcind c-ar fi mai bun la gură,
Da’ și iel dagea cu apă
Tăt la-doaua-nghițatură.

Atunșia s-o nadait⁸,
Doamnie iartă-l, betu Ion,
Că on șias o molfait
P-o bucată gi monton.

Gi la masă s-or sculat,
Or dat mâna cu tăt natu
Și pa uliț-or plecat
Tăt cântând gi urla satu.

Numa că n-o fost să fie
Frați noști să-ș ungă botu
Că pa spaț⁵ o pus Mărie
On lăcăt cam cât colopu⁶.

„Mânca-i tătă zama goală.
Carnea n-o poși mesteca.
Parică ai fert în oală
Pa Iuda gi soacră-ta”.

Și cum goge or gatat,
Vadă-i binile să-i vadă,
Și Mărie s-o sculat
Și s-o luat cu iei la sfadă:

¹ înfometaji; ² musafir; ³ hol, coridor; ⁴ vas metalic pentru păstrarea unturii; ⁵ cămară; ⁶ pălărie; ⁷ sobă de gătit; ⁸ și-a dat seama.

**Pagină realizată de
prof. Roxana DAMIAN**

„Drumul spre un Buziaș european continuă!”

Sorin MUNTEANU - Primar al orașului Buziaș

Deseori, de la alegerea sa în demnitatea de edil al orașului-stațiune Buziaș, domnul Sorin Munteanu, în dialogurile noastre, mi-a subliniat dorința domniei sale de a face din orașul inimii sale, ceva ce dânsul numea un „Buziaș european”, în care fiecare locuitor să fie bucurat că a ales să trăiască aici, iar oaspeții care vin în stațiune să regăsească frumusețea de odinioară a acestui loc. Și cu ce putea să înceapă acest proiect de suflet al său, decât cu o atenție aparte acordată infrastructurii rutiere. În acest sens, am aflat de la domnul primar că:

„Drumul spre un Buziaș european continuă! Astfel că străzile Semenicului, Timișului și Andrei Mureșanu sunt primele din totalul celor 14 artere care vor fi asfaltate până în luna septembrie a anului viitor, în cadrul unui proiect european derulat pe Axa 13. Și tot în cadrul acestuia, ne asigură edilul orașului, continuă și lucrările la Școala cu clasele V-VIII de pe Strada Republicii.”

Și pentru a ne convinge că lucrurile stau chiar așa cum spune Sorin Munteanu, primarul orașului, susținem afirmațiile sale cu imagini mai mult decât convingătoare.

„Dumnezeu nu obligă. A fi credincios este o alegere!”

Aurelian MILĂ - Paroh al Bisericii Ortodoxe Recaș II
Interlocutorul meu din această pagină face parte dintre oamenii în preajma cărora singurătatea, teama, plictiseala, dispar ca prin farmec. Mi-a acordat interviul cu plăcere, fapt pentru care îi mulțumesc, un interviu acordat unui jurnal care nu dă imagini de modă, nu publică bârfele zilei, nu lingusește cercurile înalte, nu se ocupă de scandaluri interesante și nu face politică!

Preaonorate Părinte, care mai este astăzi rolul Bisericii Ortodoxe în viața credinciosului?

Este același ca acum 2000 de ani, când Biserica a fost instituită la Cincizecime: mântuirea omului, pentru care Hristos a murit pe cruce. Sfântul Apostol Pavel numește Biserica „Trup al lui Hristos”, iar pe Hristos, „Capul Bisericii”.

Și noi, credincioșii?

Noi, credincioșii, suntem mădular, membre ale acestui tainic organism. Când un mădular este îndepărtat de organism, el suferă sau chiar moare. Nu poți fi membru al Bisericii decât în Biserică. Cineva ar putea întreba: dar nu te poți ruga și acasă? Ba da, dar aceea e rugăciunea particulară. În biserică, la rugăciunea colectivă, se comunică credincioșilor harul lui Dumnezeu prin sfintele taine. Sfântul Ciprian al Cartaginei ne spune că în afara Bisericii nu este mântuire și tot el: cine n-are Biserica de mamă, nu-L poate avea nici pe Dumnezeu ca Tată.

Cât de sincer credeți că este credinciosul ortodox când spune că el crede în Dumnezeu?

Cei mai mulți dintre cei care afirmă despre sine că sunt credincioși sunt sinceri, ei cred că Dumnezeu există, dar a crede nu se referă doar la existența lui Dumnezeu, și dracii cred, dar ei nu se cutremură și nu se mântuiesc, pentru că ei nu au fapte bune. Sf. Ap. Iacov ne spune: Credința fără fapte este moartă (Iacov 2,17). Credința omului se vede în viața lui, în faptele lui. Ce folos ar avea ca omul să afirme că e credincios, iar faptele lui să arate altceva? A fi credincios înseamnă a mărturisi credința prin însăși viața ta. Dacă îl iubești pe Hristos, îl mărturisești prin ceea ce gândești, spui și faci. Nu putem mărturisi cu adevărat decât ceea ce iubim cu adevărat: Nu tot cel ce zice Doamne, Doamne va intra în Împărăția Cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu, Care este în Ceruri (Matei 7, 21).

Cum îl poate ajuta Dumnezeu pe individ, dacă nu e sincer?

Cu greu poate spera cineva în ajutorul lui Dumnezeu dacă nu e sincer. Nu poți avea o relație adevărată cu Dumnezeu dacă nu este bazată pe sinceritate. El este Calea, Adevărul și Viața, îndelung răbdător și multimilostiv. Chiar și atunci când omul nu este sincer, Dumnezeu nu contenește a-i purta de grijă și așteaptă întoarcerea lui.

Putem spune că Dumnezeu lucrează providențial?

Da, El lucrează providențial și pedagogic: creează asemenea circumstanțe, încât să-ți dai seama care-i voia Lui și că nu poți reuși fără El. Dacă te întorci la Dumnezeu prin pocăință, poți spera la ajutorul Lui, dar și pocăința nu poate fi decât una sinceră.

Părinte, ce vă surprinde la așa-zisul credincios când observați că nu știe sau nu vrea să urmeze calea Bisericii?

Doamnă profesor Rîmpu, nu mă surprinde. A urma calea Bisericii presupune credința în Dumnezeu și urmarea voii Lui, așa cum ne-o descoperă în Sfânta Scriptură. Dar Dumnezeu nu obligă. A fi credincios este o alegere! În fiecare moment al vieții noastre noi alegem. Avem un Dumnezeu delicat. El zice: Iată, Eu stau la ușă și bat. Depinde de noi dacă deschidem sau nu ușa inimii.

Vă întreb ca dascăl și mamă: Părinte, de la ce vârstă copilul îl poate descoperi pe Dumnezeu?

Din Sfânta Scriptură aflăm că Dumnezeu este iubitor de copii. Atunci când mamele au venit să aducă pruncii la Domnul pentru a-i binecuvânta, ucenicii care nu doreau să fie tulburată liniștea Învățătorului lor, au încercat să le îndepărteze. Atunci, Domnul a spus aceste cuvinte mângâietoare: „Lăsați copiii să vină la mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este Împărăția Lui Dumnezeu”. De la cea mai fragedă vârstă, doamnă profesor, copilul îl poate descoperi pe Dumnezeu și are capacitatea de a aprecia valoarea rugăciunii, a sfintelor slujbe, de a percepe diferența dintre bine și rău.

Dragoste de tată...

De dragul fiului său, regele Carol al II-lea a inventat așa-numita Clasă Palatină. Colegii lui Mihai erau copii selectați din cele mai diverse medii sociale și din toate regiunile țării. Doi dintre ei reprezentau minoritățile maghiară și germană. Copii de industriași, de țărani, de intelectuali, de ofițeri se prezentau zilnic la Palat, unde li se

țineau cursuri de istorie, geografie, literatură, gramatică, matematică, li se prezentau experimente științifice și erau îndemnați să-și cultive îndemnarea într-un atelier de mecanică.

În regele Carol al II-lea, cultura națională a avut pe cel mai entuziast și mai statornic susținător.

Ne-am interesat pentru dumneavoastră

Asiguratorii RCA au liber la scumpiri !

Prof. univ. dr. Aurel MIHUT

De la începutul lunii trecute, conform Normei nr. 18/2022, a Autorității de Supraveghere Financiară (ASF), dispăre posibilitatea emiterii, în anumite cazuri, a polițelor RCA valabile doar pe teritoriul României.

Persoanele cu dizabilități nu vor mai beneficia de reduceri, iar firmele de asigurare vor putea modifica tarifele de la o zi la alta. Asiguratorii RCA nu mai sunt de-acum obligați să notifice ASF cu privire la intenția de modificare a tarifelor de primă cu cel puțin 60 de zile înainte de perioada în care acestea pot fi practicate.

Potrivit noilor norme RCA, constatarea amiabilă de accident va fi făcută electronic, iar prețurile polițelor vor putea fi diferite chiar și de la același asigurător. Legea RCA spune că păgubitul beneficiază de o despăgubire și pentru perioada în care nu își poate folosi mașina avariata, fie sub forma unei sume de bani, pe care asigurătorul o oferă păgubitului, fie prin oferirea unei mașini la schimb pe perioada reparației.

Din albumul orașului

Primarul orașului Recaș, domnul Teodor Pavel, alături de preoții orașului, cu prilejul vizitei Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan al Banatului, președinte de onoare al jurnalului interregional „Banatul”, în orașul Recaș.

Pagină coordonată de prof. Maria RÎMPU

„Sunt pe deplin încrezător că toate proiectele noastre vor deveni realitate!”

Claudiu COMAN - Primar al comunei Sânandrei

Rar mi-a fost dat să văd cum o comună se schimbă în bine spre foarte bine, precum Sânandreiul, în timp ce orașul în care locuiesc, Timișoara, nu o poate face vreme de trei ani. Din acest motiv, intrând în Sânandrei, am avut convingerea că și localitățile au norocul sau ghinionul lor, adus de inspirația oamenilor în clipa votului. Sânandreiul a avut și are noroc cu acest tânăr primar, care face din comuna sa o așezare admirată cu sinceritate de oricine intră pe hotarul ei. Cu acest om am stat de vorbă în toamna acestui an.

Domnule primar, mă gândeam înainte de a vă întâlni la norocul localităților de a avea un primar bun, așa cum, fără a vă flata, sunteți dumneavoastră.

Vă mulțumesc pentru apreciere!

Ce credeți că a îndemnat oamenii în cabina de vot să hotărască re alegerea dumneavoastră?

La întrebarea dumneavoastră trebuie subliniat faptul că multe concură în a determina opțiunea omului în cabina de vot. Dar cred că hotărâtor în alegerea mea, în re alegerea mea, a fost și faptul că nu port oamenii cu vorba, că ceea ce am promis duc la bun capăt. Nu sunt omul promisiunilor electorale, ci al faptelor susținute de experiența dobândită în anii de administrație și al respectului pe care îl port consătenilor mei.

Experiența de care vorbiți a făcut, recent, posibilă obținerea de noi finanțări. Despre ce este vorba?

Da, nu demult ne-au fost aprobate două finanțări prin „Programul de Investiții Anghel Saligny”, program gestionat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației; este vorba de acel proiect destinat extinderii canalizării menajere și al racordurilor la canalizare.

Cu ce valoare?

În valoare de aproximativ 12 milioane de lei!

Se continuă într-un fel...

Da, această investiție vine în continuare la cea derulată de societatea Aquatim, cu scopul de a acoperi toate acele zone care nu erau cuprinse în proiectul aflat la acea vreme în execuție.

Și dacă vorbim de cea de a doua finanțare?

Cea de-a doua finanțare vine să susțină proiectul de lărgire la patru benzi a drumului județean 692, pe sectorul DN 69-Sânandrei.

Domnule primar, vă întreb pentru cititorii noștri, ce sumă este alocată pentru acest proiect?

Suma investită pentru acest proiect va fi de peste 27 milioane lei.

Și când se preconizează semnarea contractului cadru?

În acest an se va semna contractul cadru, apoi se va realiza proiectarea și va fi demarată licitația și, cel mai probabil, lucrările vor începe anul viitor.

Domnule primar, sunteți unul din edilii care mereu dovedesc siguranță atunci când vorbesc despre proiectele lor.

Domnule Andrei, sunt pe deplin încrezător că toate proiectele noastre vor deveni realitate.

Minciuna vaccinului

Un reprezentant oficial al Pfizer a declarat recent în Parlamentul European că vaccinurile Pfizer nu au fost menite NICIODATĂ a opri răspândirea virusului. Persoana în cauză a declarat că Pfizer a trebuie să se miște „cu viteza științei” ca să dea răspuns necesităților pieței (iar nu necesităților sănătății publice). Din acest punct de vedere, regulamentul UE din iunie 2021 referitor la certificatul de vaccinare s-a bazat pe premise false, fiind absolut necesar să fie de urgență abrogate. Pe de altă parte, absolut toți cei care au creat și consolidat propaganda vaccinării, cu pretextul că persoana nu se vaccinează doar pentru ea, ci și pentru comunitate, căci vaccinul oprește răspândirea virusului, sunt moral vinovați pentru știri false și penal culpabili pentru răspândirea de informații false.

Începând cu Facebook, Google, CNN și restul instrumentelor de propagandă totalitară, toți cei implicați, mai ales pentru că au făcut munți de bani și pentru că au distrus democrația și pentru că au create falii imense în societate, inclusiv un adevărat apartheid sanitar, ar trebuie să fie acuzați penal peste tot în lume, începând cu România.

Există deja, în România, intenția de a face plângeri penale colective pe această temă, contra acestor distrugători ai democrației și ai sufletului uman.

Știați că aveți un buton ascuns în mașină, care reduce consumul de benzină sau motorină?

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Conform unor specialiști, există un butonul în aproape toate mașinile, care reduce consumul de benzină sau motorină. Cu ceva vreme în urmă, producătorii de mașini luau decizia de a monta la sistemul de aer condiționat un „device”, care să ajute la reducerea masivă a consumului de carburant. Butonul, odată activat, permite sistemului de aer condiționat să folosească aerul din interiorul mașinii, trăgându-l prin grilele de ventilație și, în același timp, oprește intrarea aerului din exterior, astfel solicitând mai puțin motorul. Butonul este de obicei situat în jurul cadranelui de aer condiționat, care permite șoferului să seteze temperatura internă.

Acesta are o imagine a unei mașini cu o săgeată în interiorul ei. Principiul este același pentru mașinile electrice, deoarece aerul condiționat va solicita mai puțin bateria.

Din agenda cu lucrări a primăriei

Privind felul în care au avansat lucrările la sala de sport a comunei, îi dăm dreptate domnului primar Claudiu Coman, atunci când spune că: „Nu sunt omul promisiunilor electorale, ci al faptelor susținute de experiența dobândită în anii de administrație și al respectului pe care îl port consătenilor mei.”

Pagină realizată de Andrei ANCA

Revizuește-ți mașina și respectă legea, altfel, rămâi fără talonul de la mașină

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Dragi cititori, conducători auto, este bine să știți că, în conformitate cu reglementările în vigoare ale Poliției Rutiere, cazurile în care șoferii pot rămâne fără talonul de la mașină, sunt multiple: anvelope uzate; sistemul de frânare nu funcționează la parametri optimi; defecțiuni ale sistemului de iluminat; utilizarea unor lumini mult prea puternice, neomologate de Registrul Auto Român; jante și cauciucuri care depășesc dimensiunile omologate pentru automobilul în cauză; anvelopele nu sunt compatibile cu anotimpul în curs; modificări ilegale ale mașinii; foliile fumurii sunt folosite în mod ilegal, pe geamurile din față, pe parbriz, sau sunt mult prea întunecate; circula cu mașina avariata sau lovită grav și nu deține asupra lui o autorizație de reparație valabilă.

„Mă bucură faptul că localitatea noastră are copii talentați, harnici și cuminiți!”

Ion BREJE - Viceprimar al comunei Checea, cu atribuții de primar

La finalul lunii trecute, prin grija primăriei, comuna Checea a avut parte de două manifestări culturale de excepție. În ordinea desfășurării lor, este vorba de „Zilele culturii române” în comuna Checea și de acțiunea culturală intitulată „Icoana văzută prin ochi de copil”, aflată la ediția a II-a, un concurs de pictură de icoane pe sticlă, pe pânză, carton pânzat și piatră, la care au participat 50 de copii cu vârste cuprinse între 6-14 ani din localitățile: Jimbolia, Becicherecu Mic, Comloșu Mare, Dubești, Dudeștii Noi și Checea. La finalul acestor manifestări, domnul Ion Breje ne-a spus: „Sunt bucuros că aceste manifestări au putut fi găzduite de comuna noastră. La prima manifestare dedicată culturii romilor a avut loc lansarea expoziției „I.Kultura”, precum și un foarte frumos spectacol folcloric susținut de ansamblul romilor din localitatea Pesac. Apoi a avut loc prezentarea unui documentar intitulat „Sclavia romilor”, precum și proiecția piesei de teatru „Kali Tras”.

Cea de a doua acțiune, *Icoana văzută prin ochi de copil*, se află la ediția a II-a, cea ce dovedește că pictorii-copii, 50 la număr, vor să așeze această acțiune în tradiție. Mă bucură faptul că localitatea noastră are copii talentați, harnici și cuminiți”, a conchis domnul Breje în finalul dialogului.

„Avem o relație foarte bună cu Primăria și Consiliul Local al comunei Bârzava!”

Prof. Mihaela GAȘPAR - Director al Școlii Gimnaziale Bârzava

Soarele era sus, cerul albastru, fără nor, când am oprit mașina în dreptul școlii. Era o vreme splendidă și, ca de fiecare dată când am programat o întâlnire cu oameni, mă încerca un sentiment sărbătoresc, care-mi lumina sufletul. Doamna profesor, director al școlii comunei Bârzava, m-a întâmpinat prietenos și astfel firul convorbirii noastre s-a desfășurat cu ușurință.

Stimată doamnă director, știu că sunteți o fiică a locului. Cum știu, de asemenea, că la această școală din Bârzava ați urmat primele clase primare și, iată, după zeci de ani, ați ajuns directoarea acestei unități prestigioase de învățământ din județul Arad. Cum a fost acest traseu, acest drum?

Este adevărat, sunt o fiică a locului, cum se spune. Am făcut clasele V-VIII la școala comunei Bârzava, apoi am urmat Liceul Pedagogic, profilul educatoare-învățătoare și, în cele din urmă, am urmat Facultatea de Științele Educației în Arad.

Și masterul...

Da, am făcut masterul în domeniu. La început, am activat în altă localitate la școală, dar nu mi-a plăcut. Nu am reușit să mă adaptez și, în prima fază, am venit prin detașare la grădinița din Bârzava, apoi în anul următor mi-am luat transferul. Am activat în continuare la Școala Gimnazială Bârzava, apoi a apărut ocazia, când unitatea școlară căuta director. Am dat examen și am reușit să acced în funcția de manager.

A fost dificil acest drum de frumos succes?

A trebuit să muncesc mult și am izbindit. E simplu, dacă depui efort intens reușești în viață, de cele mai multe ori. Așa s-a întâmplat și cu mine. Am învățat, am muncit cu hotărâre și, iată, am ajuns unde am dorit. Am luat examenul de director.

De câți ani coordonați activitatea în această instituție?

Deja am ajuns la al șaptelea an de directorat.

Cum vi se pare școala actuală, față de ce era în urmă cu ani, când erai acolo elevă?

Școala Gimnazială din Bârzava a evoluat foarte mult. E mult mai avansată. Acum suntem în era tehnologiei, iar elevii sunt conectați la mijloace moderne de comunicare. Mai mult, avem chiar în desfășurare un amplu proiect temerar în scopul prevenirii abandonului școlar, în localitate. Vrem ca părinții să înțeleagă că a-și da copilul să urmeze școala este cea mai bună soluție, atât pentru copil, cât și pentru familie și pentru comunitate, în general. Vrem să ridicăm ștacheta cu învățământul.

Dar ați ridicat, sincer vorbind, ștacheta, dovadă fiind rezultatele elevilor școlii din Bârzava.

Dacă ținem seama de faptul că anul trecut am avut promovabilitate la examenul de evaluarea națională de 100% la Școala

Gimnazială Bârzava, atunci putem spune că da, suntem mulțumiți de cum stau lucrurile. Sperăm ca anul acesta să ne menținem la fel de sus, dorind ca măcar 80% dintre elevi să ia examenul, apoi să se înscrie la liceu și, indicat ar fi, să urmeze și facultatea. Acesta este cursul firesc al unui elev. Dacă nu se prezintă la evaluarea națională, vrem să îi integrăm în școlile profesionale.

Doamnă director, totuși, cum de ați reușit să obțineți o promovabilitate de 100% la Evaluarea Națională, fiindcă foarte puține școli reușesc această performanță?

Adevărul e că nu am avut un număr foarte mare de elevi în școală care au dat examenul, dar copiii care au urmat examenul au reușit să îl treacă. Asta este minunat!

Aveți cadre bine pregătite!

Fără îndoială, avem profesori buni care au știut cum să îi educe și să îi ajute să învețe, să evolueze. Avem un sistem de învățământ foarte bine pus la punct și funcționează, iar rezultatele se văd. Totul a început din clasele primare. Încă de atunci, copiii au fost și sunt ajutați pas cu pas să evolueze.

Ei au înțeles necesitatea, efortul acestei dăruiri?

Da, din fericire ei au înțeles, au fost elevi buni și toți s-au dezvoltat. Rezultatul l-am văzut anul acesta, când toți au luat examenul de evaluare națională. Așa funcționează cu succes o școală bună, cu profesori buni. De fapt, la școala noastră, toți muncim cot la cot: elevi, profesori și părinți. Este o relație foarte bună. Am ținut foarte aproape și părinții copiilor. A fost o comunicare foarte bună. Așa am reușit această frumoasă performanță.

Doamnă director, nu aș vrea să încheiem această primă parte a dialogului nostru, fără a vă întreba care ar fi relația dintre Școala Gimnazială Bârzava și Primăria comunei Bârzava?

Domnule Jebelean, să știți că avem o relație foarte bună cu Primăria și Consiliul Local al comunei Bârzava, cu domnul primar, cu domnul viceprimar și cu toți consilierii locali. Altfel, nu ar merge treaba. Toți colaborăm foarte bine în interesul școlii și al elevilor. De exemplu, în această vară, Primăria comunei Bârzava ne-a pus acoperiș nou la școală, ne asigură și încălzirea unității de învățământ. Întotdeauna a fost alături de școală, ori de câte ori noi am cerut sprijinul sau chiar dacă nu l-am cerut.

(va urma)

Curiozități ale corpului uman

Acidul gastric pe care stomacul omului îl elimină pentru a descompune mâncarea este atât de puternic încât poate dizolva o lama de ras.

Atunci când privești o persoană pe care o plăci, involuntar pupilele ți se dilată. La fel se întâmplă și când te uiți la o persoană pe care o urăști.

Conform anumitor cercetări, organismul unei femei are nevoie o oră în plus de somn față de cel al unui bărbat.

Dacă toți cei 600 de mușchi ai corpului uman s-ar încorda în același timp și în aceeași direcție, omul ar putea ridica o greutate de 25 de tone.

Noutăți în legislația privind actul de identitate

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Se modifică OUG nr. 97/2005 privind actele de identitate ale cetățenilor români, astfel: solicitarea și obținerea unui buletin va deveni posibilă în orice localitate din România; românii care locuiesc la o altă adresă față de cea înscrisă în buletin vor fi obligați să solicite la serviciul public comunitar de evidență a persoanelor schimbarea domiciliului sau înscrierea mențiunii privind stabilirea reședinței în termen de 15 zile de la mutare și să ceară înscrierea în cartea de imobil, nu doar să se înscrie în cartea de imobil la noua locuință în termen de 15 zile, cum e în prezent.

Numărul de persoane care se pot înregistra în buletin la o singură adresă, noul proiect prevede că spațiul care face obiectul titlului locativ trebuie să îndeplinească, prin raportare la numărul de persoane care locuiesc în acesta, exigențele minimale pentru locuințe prevăzute de Anexa nr. 1 la Legea locuinței nr. 114/1996.

Sunt exceptate de la această modificare persoanele care au calitatea de soț, rudă sau afin până la gradul IV, inclusiv, cu găzduitorul.

Pagină coordonată de Iosif JEBELEAN

„Credința într-un Dumnezeu, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat este credința celui umil și înțelept!”

Ionuț MANIA - Preot paroh al bisericii din Liebling

Îndreptându-mă spre întâlnirea cu Părintele Mania, m-am însoțit pe drum cu dragostea înțelepciunii din vorbele Părintelui Selașii din Criuleni Basarabiei. Spune Părintele: „Nu fă rău, că răul nu-ți aduce niciun folos. Îndepărtează-te de la rău și fă binele, caută pacea și o urmează pe ea. Nu judeca pe nimeni. Lasă judecata lui Dumnezeu, că cel care judecă pe aproapele său se aseamănă cu Antihrist, contra lui Hristos, că a Lui e judecata, nu-i a noastră. Noi toți suntem păcătoși, n-avem voie să judecăm pe fratele nostru. Dumnezeu o să ne judece.” Și tot gândind la acest adevăr al bunătății, am ajuns la locul întâlnirii cu Părintele Mania.

Preaonorate Părinte, vin să continui dialogul dumneavoastră cu colega mea Laura, început luna trecută, întrebându-vă: Părinte Ionuț Mania, vă rog să explicați cititorilor jurnalului interregional „Banatul” ce înseamnă a crede neschimbat în Dumnezeu?

Frumoasă întrebare! Domnule Ciprian, este necesar să credem nu doar în existența lui Dumnezeu-Ziditorul, ci și în mântuirea dăruită nouă prin Iisus Hristos. Este nevoie să credem neschimbat, în toate împrejurările vieții, oricât de greu ne-ar fi, că Dumnezeu este îndurător și că vrea mântuirea noastră și că El știe nu doar în ce constă binele nostru vremelnic, ci și cel veșnic, conducându-ne spre El, precum un tată iubitor și înțelept îi îndreaptă pe copiii săi cu dragoste, mângâiere și asprime. De aceea, toți trebuie să primim cu încredințare milostivirea lui Dumnezeu, cerând ajutorul Lui în orice încercare ori ispită, fie că vine din afară, de la oameni, ori de la neputințele noastre. Smerenia noastră mântuiește și pe aproapele care ne-a amărât.

Părinte, mulți cititori mă întreabă dacă a crede în Dumnezeu nu înseamnă obligat a respecta sfaturile și îndemnul Domnului?

Domnule Ciprian, înainte de a răspunde la această întrebare, aș dori să mai adaug la prima întrebare, mai exact la răspunsul anterior, observația: credința în Dumnezeu nu înseamnă a crede că Dumnezeu există, căci dacă ar fi așa atunci diavolul este unul dintre cei mai mari creștini, el simțind pe pielea lui consecințele existenței lui Dumnezeu, Cel ce l-a pedepsit aruncându-l în cele mai de jos ale iadului. Diavolul crede cu tărie că Dumnezeu există și este foarte inteligent, ca înger primind multe daruri de la Dumnezeu la înce-

putul lumii, doar că le-a folosit în mod greșit. Și acum să revin la întrebare...

Vă rog!

A fi credincios lui Dumnezeu înseamnă să-I ascuți toate sfaturile, să-I implinești toate poruncile, să contribui alături de El la ajutorarea celorlalți. A crede în Dumnezeu înseamnă să te bazezi pe el în viața de zi cu zi, înseamnă să-I ceri ajutor, să-I aștepti intervenția, înseamnă să te raportezi la El personal. A crede în Dumnezeu înseamnă a crede și în ce spune Dumnezeu, nu doar în ce este Dumnezeu!

Dumnezeu, bunule Părinte, e bine să rețină cititorii noștri, înseamnă în esență iubire!

Absolut! De fapt, dacă cei ce pretind că ei doar cred în existența lui Dumnezeu, ar ști că Dumnezeu este în esență iubire și existența Lui este o continuă împărtășire a Harului Său către toate făpturile create și mai ales către oameni, cei ce poartă chipul Lui, atunci poate n-ar mai fi așa de siguri pe afirmația lor. A crede în Dumnezeu înseamnă a da credibilitatea faptelor Lui și vorbelor Lui... care de fapt este unul și același lucru, căci tot ce Dumnezeu zice și face în același timp. Cine este acela, păcătos fiind și plin de rele, care are curajul să spună că el crede în Dumnezeu?

A cui este credința în Dumnezeu, Părinte Mania?

Frumoasă și interesantă întrebare, la care răspund astfel: Credința într-un Dumnezeu, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat este credința celui umil și înțelept. Nu este credința celui mândru, a cărui mândrie îl face nesocotit. Aceasta, deoarece el se zeifică pe el însuși sau o altă creatură de-a Creatorului și nicidecum pe Creator.

Mari binefăcători de rime – Damian URECHE

Meșter dinspre izvor

Fântânilor mici când nu li se dete
Îndurerată formă de ulcior,
Nici seceta nu se numește sete
Și nici căderea nu se cheamă zbor

Mocnesc sub tâmplă drumurile bune,
Ca mâine peste cer le desfășor,
Că inima nu-nseamnă slăbiciune
Și nici căderea nu se cheamă zbor.

Cunoașteți voi pe omul care plânge
Deși surăde-n fața tuturor?
Căci lacrimile nu se cheamă sânge
Și nici căderea nu se cheamă zbor.

Perfecțiune cere firul ierbii
Și când e strâmb sau moare sub picior,
De două mii de ani se-ntreabă cerbii
Dacă durerea se numește zbor !

Rubrica bisericii Sfaturi duhovnicești

Paisie Aghioritul

Oamenii buni, în mod firesc, nu țin răutate în inima lor, dar nici bunătatea lor nu o țin pentru ei înșiși. De aceea, nu țin nici lucrurile frumoase, nici nu sunt impresionați de frumusețile lumii, arătând prin aceasta credința lor fierbinte în Dumnezeu, precum și dragostea lor cea multă. Nu există om mai înțelept decât cel milostiv, care dă cele pământești, lucruri stricăcioase, și cumpără cele nestricăcioase, cerești. Precum nu există mai mare neghiob în lume ca lacomul de bani, care mereu adună și mereu nu are și care, în cele din urmă, își cumpără iadul prin economiile sale adunate. Cei care se pierd prin lucruri materiale sunt pierduți cu totul, pentru că Îl pierd pe Hristos.

Cel stăpânit de lucruri materiale totdeauna este stăpânit de întristări și de neliniște, pentru că pe de-o parte tremură să nu-i fie luate acestea, iar pe de altă parte să nu i se ia sufletul. Și, iarăși, zgârcitul, care și-a anchilozat mâna din prea multă strânsoare, și-a strâns și inima sa făcându-și-o de piatră. Ca să se vindece, va trebui să cerceteze pe oamenii cei nefericiți și să-l doară pentru ei, așa încât să fie nevoit să-și deschidă, încet-încet, mâna sa. Și, atunci, i se va înmuia și inima sa cea de piatră redevenind inimă de om, deschizându-i-se în felul acesta ușa Raiului.

Din albumul cu poze al comunei

Privind imaginea de mai sus, îmi amintesc ceea ce îmi spunea cândva domnul Ioan-Gheorghe Munteanu, primarul comunei Liebling: „Credința în bunul Dumnezeu, drumul spre sfânta biserică și dragostea pentru consătenii mei sunt cei trei stâlpi pe care se sprijină sufletul meu.”

Pagină coordonată de Ciprian Octavian APOSTOL

Fonduri europene pentru comuna Secusigiu!

Comuna Secusigiu are un nou motiv de bucurie prin alocarea de fonduri europene necesare comunității.

„Am reușit să obținem o primă finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), din fonduri europene. Este vorba despre proiectul privind informatizarea primăriei, dotarea cu calculatoare noi, software, programe pentru plata online a taxelor locale, pentru depunerea documentațiilor și obținerea avizelor și autorizațiilor online.

Vreau să mulțumesc, încă o dată, colegilor din primărie, care au muncit exemplar, iar roadele au început să apară. Sperăm ca în perioada următoare să primim fonduri și pentru al doilea proiect, care vizează reabilitarea școlii mici din Sânpetru German.“, a spus edilul comunei.

Au început lucrările la capela din Secusigiu!

În luna septembrie a fost semnat contractul de lucrări pentru capela din Secusigiu, o investiție realizată de la bugetul local.

„Mulțumesc consilierilor locali pentru faptul că au acceptat propunerea mea de a finanța acest proiect atât de important pentru comunitate. Noua capelă va avea două săli de priveghere, grupuri sanitare, precum și terasă acoperită.

Constructorul a promis că lucrările vor demara în cel mult două săptămâni.“, declara domnul primar Gheorghe Grad la sfârșitul lunii septembrie.

„Am demarat astăzi, 26 octombrie, încă o investiție promisă în campania electorală. Este vorba despre construcția capelei din Secusigiu, unde au început săpăturile la fundație. Urmează și capela de la Sânpetru German, unde suntem pe final cu documentația.“, a spus domnul primar.

Turneul de fotbal de la Căsoaia

Luni, 15 octombrie 2022, echipa de fotbal a Școlii Gimnaziale Secusigiu a participat la turneul de fotbal de la Căsoaia, județul Arad, cu ocazia inaugurării terenului sintetic de sport.

Meciurile s-au încheiat cu următoarele scoruri: Secusigiu - Fiscut, scor 7-2; Agrișul Mare - Secusigiu, scor 3-1. Coordonatori: prof. Vladimir Iosim și prof. Augustin Drăgan.

Atenție șoferi! Vor expira, sute de mii de permise

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Potrivit anunțului făcut de Ministerul Afacerilor Interne, termenul de valabilitate a peste 450.000 de permise de conducere, pentru românii care au obținut permisul de conducere în perioada decembrie 2012 - februarie 2013, v-a expira în perioada decembrie 2022 - februarie 2023. Prin urmare, șoferii sunt nevoiți să schimbe documentul, care va fi livrat la adresa stabilă din țară, prin serviciul de curierat al Poștei Române. Ei vor primi înainte de livrarea permisului de conducere un document care va fi valabil pentru 15 zile.

Conform comunicatului transmis de Ministerul Afacerilor Interne, pentru preschimbarea permisului, trebuie parcurși următorii pași: ♦ programarea online pe site-ul www.drpciv.ro; ♦ achitarea contravalorii permisului de conducere în valoare de 89 lei prin intermediul CEC, BCR, rețeaua de stații SelfPay, online – ghișeu.ro sau drpciv.ro secțiunea servicii online - plăți, mandat poștal; ♦ pregătirea documentelor necesare pentru preschimbarea permisului de conducere - act de identitate valabil, în original, fișa medicală, permisul a cărui preschimbare este solicitată, în original, dovada efectuării plății taxei; ♦ prezentarea la sediu conform programării.

Rubrica școlii

Elevii întrebă, noi răspundem

Eleva Monica Ioana Ardelean din Secusigiu Ene întrebă care este explicația expresiei „a face capul calendar“. Dragă Monica, „a face capul calendar“ este o expresie apărută acum sute de ani, folosită atunci când cineva zăpăcește o persoană cu o multitudine de informații. Această expresie vine de la faptul că, în anii 1800, calendarele erau ca o mică enciclopedie, deoarece conțineau tot felul de cifre, date astronomice, istorice sau biografice, care erau imposibil de memorat. Sinonimele expresiei sunt: a bate, a toca la cap, a-i împuia capul cuiva.

Informare cu privire la ACORDAREA AJUTORULUI DE ÎNCĂLZIRE

Dragi locuitori ai comunei Secusigiu, începând cu data de 1 noiembrie 2022, sunteți așteptați la sediul Primăriei Secusigiu pentru depunerea dosarelor pentru ajutorul de încălzire.

Acele necesare pentru înțocmirea dosarelor le puteți afla pe pagina de facebook a Primăriei Secusigiu sau la sediul acesteia.

Din albumul comunei

Am început montarea a zeci de coșuri de gunoi în toate satele din comună, în apropierea școlilor și grădinițelor, a instituțiilor, la intersecția străzilor etc. Îi rog atât pe cei mici, cât și pe cei mari să folosească aceste coșuri, astfel Secusigiu devenind o comună mai curată!

Gheorghe GRAD

Pagină coordonată de Ana-Maria LAZĂR

Festivalul „Ceaunul și grătarul” în Deta și Opațița

Luna trecută a venit, în orașul nostru, L aducând culori tomnatice în parcuri, picături de ploaie pe frunzele copacilor și temperaturi mai mici în termometre. Totuși, oamenii nu s-au întristat, pentru că acest anotimp a adus în prim-planul vieții sociale din Deta și Opațița o sărbătoare mult așteptată și bine primită de către toți locuitorii: “Ceaunul și grătarul”. În acest an, festivalul preparatelor culinare a avut loc în Deta pe data de 8 octombrie și în Opațița pe 22 octombrie cu susținerea și la inițiativa domnului primar Petru Roman. Bucătari amatori și profesioniști din străinătate și din regiune s-au strâns pentru a pregăti cele mai bune feluri de mâncare tradițională spre deliciul privitorilor. Anul acesta au participat mai multe echipe din afara țării, îndeosebi din Serbia, (reprezentanții orașelor Mărghita, Barice, Plandiște, Coștei, Čoka ș.a.) și din țară (Deta, Ciacova, Ghilad, Giera, Denta). Mâncărurile propuse au fost deosebit de gustoase (diferite feluri de gulaș, paprikaș, tocăniță, ciorbă, fasole, sarmale, tocană, ciolan afumat, tochtură, sos vânătoresc, rasol de pește, borș, dar și grătar de porc, de pui, de pește și de vită, respectiv purcel la rotisor) astfel încât juriul a decis acordarea Premiului I tuturor echipelor, cu susținerea Consiliului Local Deta și Primăriei Deta. De dans, cânt și voie bună s-au ocupat ansamblurile folclorice din cadrul Centrului Cultural Deta. Domnul primar, Petru Roman, sufletul acestei acțiuni transmite un mesaj participanților, spectatorilor și vizitatorilor: *Vă mulțumesc tuturor celor care ați ales, în această frumoasă zi de toamnă, să fiți aici, în Deta. Mă bucur că am trecut de o perioadă grea din viața noastră și că am ajuns sănătoși în momentul în care putem sărbători liniștiți cultura locală, tradițiile și obiceiurile zonei noastre. Vă urez multă sănătate, fericire și vă invit să veniți aici și la anul în număr cât mai mare.*

ASO Deta - în Serbia

Domnul antrenor Eugen Iovan și cele mai bune D atlete ale clubului C.S.O. DETA au participat, în data de 15 octombrie a acestui an, la un concurs în Serbia, în Leskovac alături de alți 2000 de copii de diferite vârste. La fiecare start au fost cam 100-130 de copii, iar atleții din Deta au obținut niște rezultate deosebit de bune. Dintre ei s-au remarcat Cosma Angela, care a luat menține, atingând un record pe 500 de metri, de 1,35, iar Vasile Paula a obținut locul 6 cu menține și record pe 800 metri, de 2,52. Domnul antrenor mulțumește pentru susținere atât domnului primar Petru Roman, cât și președintelui CSO Deta, Iacob Ionuț, felicitându-le, totodată pe fete pentru efortul depus după un drum obositor. Mult succes în continuare!

Pagină realizată de prof. Luminița EFTENIE

„Mierea de la Petriș are o calitate deosebită”¹⁰³

Ionel BERARI - Primar al comunei Petriș

Dialogurile noastre cu primarul comunei Petriș, axate uneori și pe universul albinelor, au stârnit un real interes pentru cititorii noștri de toate vârstele. Astfel că am început dialogul din această lună cu o întrebare legată de aceste binecuvântate insecte. Iar atunci când am ajuns la administrație, domnul primar mi-a spus: „Despre faptele, despre realizările mele trebuie să vorbească oamenii din comună și abia după aceea eu. De altfel, faptele unui primar sunt la vedere”.

Domnule primar, cum a fost anul acesta privit prin prisma crescătorilor de albine din zona dumneavoastră?

Anul acesta a fost deosebit de bun. A fost o primăvară bună, cu alternanță de vreme bună și ploii, iar stupii au ieșit din iarnă foarte bine. Nu s-au confruntat nici cu boli, nici cu dăunători, iar albinele nu au avut riscuri, s-au dezvoltat bine și am reușit să extragem miere înainte de înflorirea salcâmului, de la pomi fructiferi. E o producție bunișoară.

Vă întreb și din interesul altor apicultori pentru zona dumneavoastră, dacă se întâmplă des astfel de producții?

Asta se întâmplă foarte rar în zonă la noi. Și la salcâm am început extracția la începutul lunii iunie, când am preconizat o producție bunișoară. Dacă stupii au fost bine pregătiți și au intrat în iarnă bine protejați, nu au fost probleme. Pot să spun că anul acesta nu au fost dificultăți cu bolile și dăunătorii. Albinele au intrat în primăvară sănătoase și s-au dezvoltat bine în continuare. Din acest punct de vedere a fost un an deosebit.

De ce depinde mult apicultura?

Apicultura depinde foarte mult de evoluția temperaturilor, de cum sunt vremurile, condițiile meteorologice.

Ce pericole credeți că vor fi în următoarea perioadă?

Pericolele nu sunt previzibile în creșterea albinelor. De obicei nu le poți prevedea. Nu știi cu ce te poți confrunta.

Cât durează perioada roitului?

Perioada roitului durează cam două săptămâni, chiar trei, de la sfârșitul lunii mai, până la începutul lunii iunie, și trebuie atent monitorizată.

Aveți o zonă bună pentru stupi?

Unde am eu stupii este o zonă acceptabilă. O zonă cu tei; teii fac parte din arborele forestier care se află în zonă. Și, precum se cunoaște, teii sunt o sursă destul de bună de miere. Depinde și dacă plouă, dacă nu există secetă. Între salcâm și tei mai există miere de mur.

Domnule primar, pierdeți, mor multe albine de-a lungul unui an?

Anul ăsta nu au murit albinele. De fapt, există ani când nu mor deloc albinele. Dar, de obicei se prăpădesc în procent de 5%.

Cum vă înțelegeți cu fermierii în ceea ce privește tratamentul cu neonicotinoide?

La noi nu se face pastorală, iar eu nu sunt dintre stuparii care fac pastorală. Interesant este că la noi în zonă nu există culturi agricole industrializate. Nu există ferme mari. De aceea, mierea de la Petriș are o calitate deosebită. E o miere curată fiindcă nu se utilizează în agricultură tratamente chimice, iar albinele nu au extras nectarul din plante care să fie tratate chimic. Agricultură nu este prea dezvoltată la noi, iar asta e bucuria apicultorilor. Așadar, neonicotinoidele nu reprezintă o amenințare pentru cei din zona Petrișului. Nu avem nici floarea soarelui, nici rapiță.

Domnule primar Ionel Berari, pe raza comunei Petriș aveți un obiectiv turistic extraordinar: castelul medieval. Care mai este situația lui actuală?

Da, pe raza comunei, avem un castel vechi de mare valoare. A aparținut unui prof. S-a retrocedat, a aparținut unui proprietar, iar acum a devenit proprietatea altor persoane. E vorba de o societate comercială. Și acum noii proprietari vor să investească foarte mult în acest castel, să îl facă o destinație turistică. Vor să atragă fonduri europene și să investească

în obiectiv. Problema este că acest castel, cu toată suprafața de aproape 700 de hectare, este declarat monument istoric. O parte din proprietate a fost teren arabil. Când s-a realizat pugul, s-a făcut o greșală. Și, atunci, greșala trebuie corectată, dar trebuie făcut un plan de urbanism zonal, un PUZ. Problema e rezolvabilă, dar trebuie anumite documente.

Cât de important este acest castel pentru Petriș?

Vedeți, dumneavoastră, satul Petriș a fost construit prin mijlocirea celor de la castel. Apoi, satul a fost mutat pe actuala vatră. Era undeva întins pe două văi. Noii proprietari au niște obiective care pe mine mă încântă. Eu aș vrea ca acest castel să fie reprezentativ pentru Petriș. Să fie vârful de lance al comunei. Va fi promovat ca obiectiv turistic, dar și ca spațiu de cazare. Proprietarii vor să creeze și un centru de tratament pe tehnici de medicină indiană ayurveda, dar să și desfășoare spectacole și concerte și multe altele. Se preconizează o investiție cuprinsă între 12 și 15 milioane de euro.

Crește salariul minim pe economie cresc și amenzile la șoferi

Prof. univ. dr. Aurel MIHUȚ

Guvernanții declară că salariul minim brut pe economie ar urma să crească, din 2023, la 3.000 de lei. Dar, dacă, totuși, își vor ține cuvântul, să nu uităm faptul că punctul de amendă este 10% din valoarea salariului minim brut pe economie, astfel că,

o creștere a salariului minim brut pe economie înseamnă automat și o creștere a punctului de amendă. O creștere a salariului minim brut la 3.000 de lei ar însemna că valoarea punctului de amendă ar urma să

crească de la 145 de lei, cât este în prezent, la 300 de lei. În prezent, amenda maximă pentru persoane fizice este de 4.460 de lei, în timp ce pentru persoanele juridice amenda maximă este de 22.300 de lei.

Pagină coordonată de prof. Diana Sanda DRĂGHICI

„Respect și mă înclin în fața actelor de sacrificiu, curaj, îndârjire și iubire de țară și popor!”

Florin Fabius PERA - Primar al orașului Lipova

Ziua Armatei Române este ziua când România își sărbătorește militarii și armata, eroii care la data de 25 octombrie 1944 au eliberat Transilvania de Nord de sub ocupația hortystă, ultimele orașe eliberate fiind Satu Mare și Carei.

Să nu uităm că eliberarea întregului teritoriu național s-a obținut prin lupta eroică a peste 525.000 de militari angajați nemijlocit în luptă, între 23 august - 25 octombrie 1944, dintre care au fost uciși sau răniți aproximativ 58 000.

Această zi importantă a fost marcată și la Lipova, prin manifestări religioase și depuneri de coroane la Monumentul Eroilor din Parcul Central, de lângă Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” Lipova și la Bustul Regelui Ferdinand I de pe alea principală din Parcul Mare al orașului Lipova.

Manifestările organizate la Lipova au fost cu atât mai speciale, cu cât alături de primarul orașului Lipova – Florin Fabius Pera, s-au aflat viceprimarul Ioan Lăpădat, Adrian Antoche – administrator public al orașului Lipova, precum și o serie de oficialități centrale și județene.

La eveniment au participat, de asemenea, consilieri locali - membri ai Consiliului Local Lipova și reprezentanții Bisericilor ortodoxe din Lipova și Radna, preoții Raul Moț, Alexandru Neicu și Mircea Șirian, care au oficiat și slujba religioasă.

Întrebat despre importanța acestui eveniment, cu amabi-

litate, edilul orașului Lipova, domnul Florin Fabius Pera a conchis: „Această zi de 25 octombrie este o zi marcantă pentru România și pentru fiecare dintre noi, o zi în care ne exprimăm cele mai

profunde sentimente de recunoștință, prețuire și respect în fața militarilor români, a celor care garantează siguranța țării și a poporului în orice clipă, a celor pentru care vitejia, curajul și sacrificiul sunt cuvinte de ordine, iar manifestările la care am participat astăzi au fost unele înălțătoare și emoționante deopotrivă.

Cu această ocazie, transmit în nume propriu, al instituției pe care o reprezint și al Consiliului Local Lipova, cele mai alese gânduri și profundă recunoștință tuturor cadrelor militare ale Armatei Române, care prin curaj nemărginit, iubire și respect infinite pentru patria

mamă, au adus atât de multe victorii în luptele purtate de-a lungul timpului și au făcut posibilă în cele din urmă, Marea Unire de la 1918. Respect și mă înclin în fața actelor de sacrificiu, curaj, îndârjire și iubire de țară și popor, de care militarii români din toate timpurile au dat și continuă să dea dovadă și azi, ducând mai departe moștenirea strămoșilor, servindu-și țara sub drapel ca și cadre active, în rezervă sau retragere. La mulți ani Armatei Române! Glorie eternă și veșnică pomenire eroilor neamului românesc căzuți în marile războaie! Onoare, cinste și respect pentru Patria Mamă!”

Unul din proiectele noastre de suflet este restaurarea Bisericii Ortodoxe „Adormirea Maicii Domnului”

Florin Fabius PERA - Primar al orașului Lipova

Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Lipova este, dincolo de a fi un important lăcaș de cult, unul din obiectivele turistice cele mai importante, nu doar ale orașului Lipova, ci ale întregului județ, fiind un loc special, de o frumusețe unică și cu o încărcătură istorică, culturală și spirituală aparte.

Proiectul „Consolidare, restaurare conservare biserică, amenajare incintă, restaurare și consolidare împrejmuire, realizare corp anexă C2 și lumânărar C3, iluminat arhitectural ansamblu la biserica Adormirea Maicii Domnului” demarat aici în urmă cu aproximativ doi ani, este un proiect de mare anvergură, un proiect foarte complex, fiind derulat prin fonduri europene, cu o valoare totală de peste 22 milioane lei.

Evoluția acestor lucrări este vizibilă, reprezentanții Primăriei orașului Lipova, alături de echipa de implementare și reprezentanții constructorului având o colaborare foarte strânsă, astfel încât să existe siguranța continuității lucrărilor fără niciun fel de probleme și respectarea graficului de lucrări, astfel încât acest proiect, atât de valoros, să fie finalizat cât mai repede cu putință. Primarul orașului Lipova, domnul Florin Fabius Pera, a făcut recent o nouă vizită pe acest șantier, fiind

foarte mulțumit de stadiul lucrărilor. ”Proiectul desfășurat la Biserica Ortodoxă este foarte special pentru noi. În zi de mare sărbătoare, am început vizitele pe teren cu unul din proiectele noastre de suflet - restaurarea Bisericii Ortodoxe „Adormirea Maicii Domnului” din Lipova. În ziua când l-am prăznuit pe Sfântul Mare Mucenic Dimitrie - Izvorătorul de mir, am considerat că, deși vizitele pe care le facem pe acest șantier sunt destul de frecvente, să mai facem încă o vizită pe șantierul de la Biserica Ortodoxă din Lipova, acolo unde se află în plină desfășurare lucrările pentru reabilitarea acestui obiectiv religios deosebit și atât de important pentru orașul nostru. Bineînțeles că nu am fost singur nici de această dată. Am verificat stadiul lucrărilor alături de aceeași echipă, avându-i alături pe viceprimarul Ioan Lăpădat și administratorul public Adrian Antoche, dorindu-ne toți trei, în egală măsură, să ne asigurăm că totul se realizează conform planului și graficul

este respectat. Din discuțiile cu reprezentanții constructorului, în aceste zile se lucrează intens la consolidarea turlei.

Următorul pas, a mai spus domnul primar, va fi amenajarea curții și iluminatul arhitectural. În prezent, lucrările sunt finalizate în proporție de aproximativ 85%, ceea ce înseamnă că nu mai este mult până când credincioșii ortodocși din Lipova se vor putea ruga într-o biserică restaurată, demnă de bogatele tradiții ale locului, dar și de hărnicia și credința oamenilor de aici. Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Lipova este restaurată în baza unei finanțări europene, accesate de administrația locală, proiectul având o valoare

totală de peste 22 milioane de lei. Pentru realizarea acestei investiții complexe a fost asigurată o echipă de implementare, avându-l ca manager de proiect pe colegul meu Adrian Antoche - administrator public”, a conchis edilul orașului.

Pagină realizată cu sprijinul domnișoarei Adela POPESCU

„Mă bucur că am prilejul să îi mulțumesc domnului primar Golubov, domnului viceprimar și tuturor consilierilor locali din Remetea Mare!“

Vasile CIOTĂU - Preot al Bisericii Ortodoxe din Remetea Mare

Îndreptându-mă spre sfânta biserică a binegospodăritei comune Remetea Mare, la întâlnirea programată cu preotul localității, în sufletul meu se învălmășeau amintiri frumoase. Pășeam încet prin acest spațiu de câmpie încălzit de soarele toamnei într-un răstimp de tihnă sufletească. Soarele de noiembrie da la amiază, în ocolul bisericii, o pulbere de aur într-o liniște nețărnută pe pânza neclintită a zilei.

Preaonorate Părinte, mulțumindu-vă pentru primire, aș dori să aflu, din începutul vorbirii noastre, care ar fi locul Bisericii

Ortodoxe în viața spirituală a omului modern?

Doamnă profesor Fogaș, biserică a fost și este foarte importantă în existența românului. Cu biserică ne naștem și, evident, tot prin biserică trecem pe ultimul drum, plecăm în veșnicie. E foarte importantă biserică și mă bucur când văd că oamenii, atunci când își fac o casă, cheamă preotul să sfințească noua locuință și pământul. E un lucru foarte bun pentru spiritul omului.

Astfel vedem că oamenii nu uită de Dumnezeu.

Adevărat, astfel, ei arată că nu l-au uitat de Dumnezeu și îi oferă importanță mare. Multe familii la prima vedere nu dau impresia că ar fi foarte apropiate de Dumnezeu, dar când mergi în casa lor observi că sunt oameni credincioși și au și simboluri ale credinței creștine în locuință, icoane sau cărți. Cinstesc biserică, preoții și pe Dumnezeu. Vedeți, carevasăzică, cum aparențele înșală de multe ori.

Există o nevoie interioară de biserică sau e un simplu joc social, să spunem așa?

Nevoia de biserică e ceva lăuntric. E în ființa omului, e lăsat de Dumnezeu, e o relație tainică Dumnezeu Tatăl - omul, fiul, creatura lui Dumnezeu. Legătura aceasta paternă nu poate fi zdruncinată. Oricât de departe ar pleca de părinți, copilul tot acasă, la mamă și la tată, se gândește.

Doare depărtarea, părinte!

Doare și îl macină depărtarea toată viața, și „acasă” îl urmărește permanent. Același lucru e și cu Dumnezeu și omul. Dumnezeu e înscris în codul genetic al omului.

Vă întreb pentru cititorii noștri: Părinte, cum îl poate ajuta Dumnezeu pe om, pe fiul său?

Dumnezeu îl ajută pe om, dar în primul rând, omul trebuie să se ajute pe sine. El să vrea să se ajute și să fie ajutat. Tot timpul le spun credincioșilor că mintea omului este ca o moară. Ceea ce bagi într-o moară, aiă primești. Dacă pui în mintea omului gânduri frumoase,

rugăciuni și iubire, primești binecuvântarea lui Dumnezeu și har. Răspunsul este ca un ecou.

Frumos spus: răspunsul este ca un ecou!

Doamnă Camelia, un părinte l-a dus pe fiu pe un munte și i-a spus să strige tare „Te iubesc!”. Copilul a primit în schimb de mai multe ori răspuns „Te iubesc!”. A fost ecoul. Tatăl i-a spus: strigă acum „Te urăsc!”. A auzit înapoi același ecou sumbru: „Te urăsc!”. Exact asta se întâmplă și cu omul. Ceea ce îi trimiți lui Dumnezeu, el ne trimite înapoi însutit și înmiit. Contează foarte mult buna-dispoziție a omului și starea lui. Cum ne îndreptăm spre Dumnezeu, așa reușim să deschidem calea ca Dumnezeu să intre în viața noastră.

Preabunule Părinte, cum simte omul că a fost ajutat de Dumnezeu, fiindcă de obicei omul tot zice „Doamne ajută!”?

Ei, sunt multe feluri prin care Dumnezeu îl ajută pe credincios. Există uneori chiar intervenția directă divină. S-a întâmplat adesea. Omul o simte ca pe un miracol. Există și o sclipire de gândire salvatoare, pe care Dumnezeu ți-o dă într-un moment ca să reușești într-o lucrare. Se întâmplă să fie și o limpezire a gândurilor și a stării interioare atunci când faci o rugăciune. Dumnezeu a intervenit. E o comuniune directă. Dumnezeu te poate ajuta în toate modurile.

Dumnezeu ne iubește pe toți?

Fără îndoială, Dumnezeu pe toți îi iubește chiar și pe cei din Iad, chiar și pe diavol. Numai că diavolul nu poate să primească iubirea de la Dumnezeu. Asta e tragedia cea mare. Așa e cu omul. Dacă crede că nu e ajutat de Dumnezeu înseamnă că nu își deschide canalele, nu își destupă urechile și mintea și inima.

Aș vrea să mai știu, așa cum deseori întreb în dialogurile mele cu fețele bisericești, dacă primiți un sprijin real din partea administrației locale?

Noi avem mare sprijin și bucurie în relația cu primăria. Am fost ajutați foarte mult în activități. Mă bucur că am prilejul să îi mulțumesc domnului primar Golubov, domnului viceprimar și tuturor consilierilor locali din Remetea Mare. De când am venit în parohie, am primit sprijin de la primărie, fără de care nu reușeam să facem mare lucru.

Vești bune!

De la începutul acestei toamne, copiii de la grădinițele din Remetea Mare și Ianova se pot bucura de noile echipamente de joacă.

„Sperăm ca astfel cei mici să petreacă în mod plăcut și în siguranță timpul în aer liber”, este dorința conducerii administrației locale.

Lucrările continuă la Ianova

Precum se poate vedea și din imaginea alăturată, lucrările de amenajare din Ianova s-au aflat în plină desfășurare, ajungând pe strada principală și în zona centrală: cămin, farmacie, spațiu comercial, cabinet medical. Totodată, conducerea administrației locale Remetea Mare s-a preocupat și de turnarea șanțurilor de colectare a apei pluviale, prin amenajarea și asfaltarea acceselor auto și a parcării. Se continuă, astfel, să se schimbe fața străzilor localității pentru ca toți locuitorii ei să se bucure de un aspect curat și îngrijit.

Este bine să știți...

Pentru siguranța tuturor locuitorilor din localitatea Ianova și pentru a nu exista dubii privind calitatea apei de la izvorul Cetârna din Ianova, conducerea primăriei face cunoscut faptul că a solicitat testarea ei, solicitând analize detaliate de laborator. Rezultatul analizelor: Apa este bună de băut!

Pagină realizată de prof. Camelia FOGAȘ

Săptămâna culturală - în Denta

Motto: „Niciodată nu pierde ceea ce e clădit pe credință, valoare și tradiție” (Arhimandrit Iustin Pârvu)

Primăria și Consiliul Local Denta, în colaborare cu Consiliul Județean Timiș, și în parteneriat cu Școala Gimnazială Denta, dar și cu Grădinița PN Denta a organizat Proiectul „Săptămâna Culturală”, proiect cofinanțat prin programul TimCultura 2022. În cursul săptămânii 17-22 octombrie au fost desfășurate zilnic activități culturale (sezători, expoziții, învățarea pașilor de bază ai dansului din banatul de câmpie, spectacol, expoziție gastronomică, activități artistice) prin care s-a urmărit promovarea folclorului, păstrarea obiceiurilor și tradițiilor. Săptămâna s-a încheiat cu un frumos program artistic la care au participat elevii școlii și grădiniței, precum și ansamblul de dansuri bulgărești „Brest” din Breștea, avându-i drept soliști vocali pe Tapanov Frank, Sara Peter și Adrian Baniaș, care au întreținut atmosfera de sărbătoare alături de talenții instrumentiști: Toma Antonio și Deian Ciocan. În această săptămână, scopul nostru a fost să ne prezentăm identitatea, locul de unde am plecat, obiceiurile cu care ne-am născut, chiar și mâncărurile copilăriei noastre. La buna organizare a evenimentului au participat S.C. Niadal SRL, S.C. Expertim Akt 2014 SRL. Aprecierile noastre se îndreaptă și spre cei care au pregătit acești copii minunați, spre doamnele prof. pentru învățământul preșcolar Bogdan Mihaela și prof. pentru învățământul preșcolar Marica Radulov, de asemenea, spre instructorii de dansuri, doamna profesoară Ana Maria Tapanov și Nicolae Marta, dar și spre părinții care îi învață pe copiii lor importanța obiceiurilor și tradițiilor ca valori ale identității. Nu în ultimul rând, apreciem gospodinele comunei, care au depus un efort considerabil, pentru a pregăti bucate tradiționale alese de care cu toții ne-am bucurat. Ceea ce se vede în imaginile următoare este o frescă a culturii noastre, cu care ne mândrim.

Viceprimar **Maria Marta BANIAȘ**

Pui dă cuc

Dân tuace căce îs pră lumie,
Tuace puii-n cuib îș țânie,
Numa mamili dă cuc
Lasă uou șî să duc...

Șî-l lasă prântră străini,
Prân cuibari pră la vieșini,
Făr' să poarce grija lui
Zburd-n pomii crângului.

Nu-i aud șî nu lie pasă
C-a lor pui lacrima-ș varsă
Șî că plâng dă a lor dor,
Ielié-ș vād dă zboru' lor.

Pântru otăr' dă libertace
Își dau puii lor d-oparce,
Șî să iau șî să tot duc,
Lăsând puii, șânguri cuc.

Gencianu

Dântr-un cuib dân vârș dă salcă
Cântă un cuc, dar plânjie parcă...
Pânjie mult, tuot să dăramă,
Că n-are cui spunie mamă.

„Oamenii vârstnici înseamnă înțelepciune vie și înțelepciunea lor merită respect din partea noastră!”

Niculae POP - Primar al comunei Voiteg

Odată ajunsă în comuna Voiteg, încă de la intrarea în frumoasa sală ce găzduia „Balul Seniorilor”, am constatat că pentru domnul Nicolae Pop, edilul localității, respectul pentru cei vârstnici reprezintă o normă morală. Acest lucru l-au înțeles și cei peste 200 de cetățeni prezenți la acest eveniment organizat de Primăria comunei Voiteg și de Consiliul Local. De la binecunoscutele sarmale, la gulaș și tort ce au îmbelșugat mesele, cântecul și veselia au transformat acea zi într-o întâlnire pe care oamenii o așteaptă și în anii viitori. Sigur, nu era chip să cer prea multe detalii de la domnul primar, prezent între oamenii comunei sale, dar cu amabilitatea cunoscută și-a „rupt” câteva clipe pentru a sta de vorbă.

Din respect pentru cei pentru care ați pregătit această splendidă întâlnire și pentru dumneavoastră, care doriți să vă aflați cât mai mult timp alături de ei, vă adresez o singură întrebare...

Vă ascult!

Domnule primar, pentru dumneavoastră, încă tânăr, ce înseamnă omul vârstnic?

Ei, nici eu nu mai sunt tânăr sau nu atât de tânăr precum mi-aș dori, dar, pentru a nu întârzia cu răspunsul, vă spun că împăratul Roboam s-a sfătuit cu bătrânii care fuseseră pe lângă tatăl său, Solomon, în timpul vieții lui, și a zis: „Ce mă sfătuiți să răspund poporului acestuia?” Morala acelei întâlniri? Doamnă Camelia, oamenii vârstnici înseamnă înțelepciune vie și înțelepciunea lor merită respect din partea noastră!

Încântată de răspuns, m-am retras pregătind pentru toți participanții și pentru dumneavoastră, cititorii noștri din alte județe, câteva imagini care vorbesc de la sine despre cum știu voitegenii să-și cinstească oamenii trecuți de tinerețe.

DEMOCRAȚIA ESTE O LECȚIE CARE POATE FI PREDATĂ DOAR ÎNTR-UN STAT SUVERAN

A început frumusețea toamnei și în parcul casei sale din munții Zărandului, interlocutorul meu trăiește, după cum spune adesea, într-un odihnitor raport de cordialitate cu natura.

Domnule Vasile Todi, de ce locuiți mai mult aici, decât la Timișoara?

Pentru că aici trăiesc libertatea muntelui cu voie bună, pentru că aici mă plimb pe sub tunele de cetini în care șuieră vântul, ba chiar și pentru că aici mănânc ciorbă de scobari, păstrăvi fripți și lipani care-s lamura peștilor din apele de munte, cum spune Sfântul Augustin din Milano.

Domnul meu, de când nu am mai stat de vorbă, așa cum ați anticipat într-un alt interviu, Rusia a anexat oficial regiunile ocupate din estul și sudul Ucrainei, astfel că în „The Economist” apare observația că nimeni nu știe acum unde sunt granițele Rusiei.

Domnișoară profesor, asta îmi amintește de o veche anecdotă, în care la întrebarea unui ascultător: „Cu cine se învecinează Rusia?”, răspunsul primit de la „Radio Erevan” a fost unul fără echivoc: „Cu cine vrea ea!”

Își vor recupera ucrainenii teritoriile pierdute?

Puțin probabil. Acum nu avem de-a face cu „Marele Război pentru Apărarea Patriei”, ci, în viziunea rușilor, cu „Marele Război pentru Întregirea Patriei” și acest conflict îmi amintește de rusul Zubariov, care, în scurtele momente de acalmie ivite la Stalingrad, se cățara pe niște foarte înalte grămezi de cărămidă cântând. Sigur, risca să fie omorât, ne asigură genialul evreu-ucrainean Grossman, dar acolo unde duhoarea de cadavru plutea zi și noapte în aer, rusul voia să demonstreze nu numai sieși și camarazilor săi, dar mai ales fasciștilor, că puternicele forțe distructive nu vor izbuti niciodată să ucidă sufletul rus.

Cum credeți că trebuie sau trebuia să se poziționeze România în contextul acestui conflict?

Așa precum ne-a povățuit mult iubitul de norod Eustratie Vodă Dabija: „Când calcă țara hantătarii, / Eu bucuros în lupte merg, / Când între ei se bat măgarii, / În fundul pivniței alerg. / Se certe ungerii și leșii / Ce-mi pasă mie? La Cotnari / Eu chefuiam cu cimpoieșii, / Cu măscărici și lăutari!”

Avea dreptate Brucan atunci când afirma că pentru a deprinde democrația românii vor avea nevoie de 20 de ani?

În primul rând, pentru a deprinde democrația este necesar să trăiești într-o țară suverană, ceea ce România nu a fost niciodată. Iar în ce-l privește pe Brucan, timișoreanul nostru Peter Gross de la Universitatea din Tennessee, întâlnindu-l pe conul Tache i-a spus: „Domnule Brucan, ați spus 20 de ani! Fiecare s-a supărat pe dvs. și dvs. o să fiți supărat pe mine, pentru că eu o să spun că va dura vreo 60 sau 70 de ani până când vom vedea o schimbare în cultura română”.

Cum a reacționat orgoliosul Brucan?

Afișând o atitudine jemanfișistă, așa cum proceda deseori înțeleptul evreu, care, ca orice evreu, avea un dezvoltat simț al umorului, mai ales al umorului caustic îndreptat spre propria persoană.

Brucan avea umor?

Ai cunoscut dumneata evreu fără umor? Cu ocazia vizitei în Iugoslavia, Dej l-a recuperat pe Brucan pentru staff-ul său de presă. Așteptând nu știu ce într-un grup mai larg, în holul principalei vile puse la dispoziția delegației române, mișcându-se în jurul unui bazin cu fântână arteziană, din nebagare de seamă Brucan a intrat cu ambele picioare în apă. Deși contactul cu apa nu a fost deloc plăcut, păstrându-și sângele rece, în vreme ce ceilalți se prăpădeau de râs, conul Tache a comentat: „Chiar era momentul să-mi schimb șosetele. Nu m-am îndurat s-o fac până acum de la plecarea de acasă”. Umor evreiesc, caustic, îndreptat spre propria persoană, dat atât de puțini să-l practice.

Cui va da istoria dreptate: lui Brucan sau lui Peter Gross?

Niciunua! V-am spus, democrația este o lecție care poate fi predată doar într-un stat suveran.

Războiul se prelungeste, dar când se va încheia, cine credeți că va ieși învingător?

Cei care l-au stârnit: rușii și americanii.

Și ei ne sunt prezentați ca dușmani ireconciliabili!

Așa vor fi mereu: dușmani uniți prin interese comune. Domnișoară profesor, când cei mari se războiesc, lucrurile nu sunt niciodată cum par, adu-ți aminte că atunci când Statele Unite au trimis noi trupe în Vietnam, Mao a hotărât să trimită soldați chinezi – în secret și purtând uniforme vietnameze – ca să lupte împotriva americanilor. Dar mai lasă-i încolo pe săracii bogați cu lumea lor abracadabrantă și hai să ascultăm o bijuterie muzicală dirijată de marele George Georgescu, de la care am învățat un lucru extraordinar!

Nu înainte de a afla ce anume ați învățat.

Ascultă, de la acest spirit rafinat, prin bagheta căruia se armonizau efluvii muzicale am învățat cum se poate păstra perenitatea frumuseții căsătoriei.

VASILE TODI

Sunt numai ochi și urechi!

Parcă numai dumneata... Roxana, acest român cotat ca egal al unui... aromân, Von Karajan, dorind să mențină vie, și prin gesturi exterioare, afecțiunea femeii pe care o iubea, a propriei soții, se trezea dimineața devreme și, în timp ce ea încă dormea, se bărbiera și se îmbăia, revenind apoi în pat. Astfel că, atunci când doamna sa se trezea, îl găsea alături proaspăt, curat și galant. Educație aleasă, draga mea, la un bărbat care a știut să se facă iubit pentru el însuși, nu pentru înzestrări și dexterități profesionale.

Dialog consemnat de Roxana FURDEAN pentru „Almanahul Dobrogea” 2022

TE AȘTEPTĂM ÎN ECHIPA
DPH PARQUET

ANGAJĂM:

- Responsabil linie de producție
- Responsabil mentenanță
- Responsabil achiziții (studii tehnice)
- Responsabil calitate
- Electromecanic mentenanță
- Stivuitorist cu atestat IS CIR
- Operatori producție parchet

BENEFICIIL:

- Formare la locul de muncă
- Pachet salarial atractiv
- Program de lucru într-un singur schimb
- Tichete de masă de 17 lei din prima zi lucrată
- Ore suplimentare plătite
- Bonusuri lunare de prezență, performanță și vechime
- Bonus recomandare colegi noi
- Posibilități de avansare în carieră
- Transport gratuit pe rutele:

• Lugoj - Coșteiu - Belinț - Chizătău - Iosifalău - Topolovățu Mare
• Leucușești - Bethausen - Cutina - Bodo - Balinț - Păru - Țipari - Coșteiu - Topolovățu Mare
• Lugoj - Jabăr - Oghaba Forgaci - Ficâtar - Drăgoiești - Recovița - Hitiș - Topolovățu Mare

Fabrica de parchet **DPH PARQUET SRL**
este situată în **TOPOLOVĂȚU MARE** (lângă siloz).
Pentru mai multe informații sunați la telefon **0747 293 936** sau
0356 435 711; e-mail: **office@dphparquet.ro**

Ediție coordonată de Roxana FURDEAN